ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,285 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1904 ՄԱՐՏ 20 — 2 ԱՊՐԻԼ — 15 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ, 1322 — 20 ՄԱՐՏ 1320 — ՇԱԲԱԹ

بوزانتيون
ارمنيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سى ٢٣-٢٥ نومرولى
اداره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պատերազմի դէպքերուն վրայ այս սիւնակներուն մէջ չենք խօսիր. որովհետեւ Թերթին մէկ ուրիշ կողմն արդէն կը հաղորդուին ամէնէն թարմ եւ ամէնէն մանրամասն լուրերը, հանդերձ կարեւոր ծանօթութեամբ անգլիացի, գերման եւ ֆրանսացի զինուորական եւ նաւային քննադատներու։ Բոլոր այս տեղեկութիւններէն կը հասկցուի որ պատերազմիկ կողմերուն կացութիւնն զգալի փոփոխում կրած չէ. այլ Ճաբոնցիք կ'համոզուին որ ծովային յարձակումով Բորդ Արթուրը գրաւելու անկարող են, եւ հետեւապէս, ամէն ուշադրութիւնք լարուած են այժմ ցամաքային գործողութեանց վրայ, եւ ասոնք ալ հաւիւ Ապրիլի վերջերը կրնան առնել վճռական հանգամանք մը։

Պատերազմէն զատ, ամէնէն կարեւոր իրողութիւնն է անշուշտ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ ստորագրուելու վրայ եղող նոր Պայմանագրութիւնը, որուն քով կը նսեմանան միւս ամէն Եւրոպեան հարցեր ու գործեր։

Էտուարտ Թագաւորին Բարիզ այցելութեամբ սկսած անգլօ-ֆրանսական բարեկամութեան նոր շրջանին առաջին պտուղն եղաւ Ֆաշօտայի դաշն տպաւորութեան փարատումը, որուն յաջորդեց անգլօ-ֆրանսական Իրաւարարութեան Դաշնագրին ստորագրումը։ Բայց ափրիկեան, ամերիկեան, ասիական ու գաղթային հիմնական խնդիրներ առկախ կ'մնային իրենց միջեւ, ու ամէն օր կրնային նորանոր վէճերու «միջադէպեր» գրգռել։ Զանոնք քննութեան առնելու երկու կողմի արտաքին գործոց նախարարներն ու դեսպանները, եւ այնքան համամիտ գտնուեցան իրարու որ անհ կարող կ'ըլլան գէթ մասնակի կարգադրութեան մը յանգիլ։ «Մասնակի» կ'ըսենք. որովհետեւ ափրիկեան եւ այլ խնդիրներու մի քանին հիմնապէս Թերեւս չլուծուին չլմնան իրենց միջեւ, բայց յառաջիկային իրենց յարաբերութիւններուն սուեր անձելու սուր հանգամանքը պիտի կորսնցնեն, մին միւսին շրջանակին, մին միւսին ազդեցութեան օրինական բաժնին այլ եւս ձեռնձգութիւն պիտի չընէ, եւ խափանարար գործողութեամբ իրարու իրաւունքը չպիտի չեզոքացնեն։ Հասարակածային Ափրիկէ, Մարոքի ալժերեան գիծը, Սիամ, Նիւֆէօնտլընտի ծովեզրը, Չատ լիճի շրջակայքն եւ յԱմերիկա Նիւ-Ֆաունտլէնտի ձկնարանք այլ եւս կարող պիտի չըլլան Թծուեցնելու երկու կողմին դէմքերը, եւ սիրալիր հասկցողութեան հաշտ ոգի մը պիտի տիրէ, պիտի գերակշռէ անգլօ-ֆրանսական գործառնութիւններուն մէջ աշխարհի բոլոր այս տարբեր եւ հեռաւոր կողմերը։ Երեսուն տարիէ ի վեր երբեք Ս. Ցարուեթեան տոն մը Ֆրանսան եւ Անգլիան իրարու այսքան մօտեցած վիճակի մը մէջ չէր գտած։ Եւ աւելի՝ ի շահ պահպանման միջազգային խաղաղութեան։

Այս համերաշխութիւն միջազգային կացութեան վրայ զգալի տպաւորութիւն մ'ընել կոչուած է։ Նախ եւ առաջ, քանի որ Արեւմուտքի երկու զարգացեալ Տէրութիւններն այսքան մօտ կուգան իրարու, հաւատալի չէ որ Մ. Արեւելքի Պատերազմը կարենայ զիրենք նորէն պառակտել, եւ միջամուխ ընել կռիւին։ Ընդհակառակն, իրենց բոլոր ազդեցութիւնը պիտի բանեցնեն արիւնհեղութեան շրջանակը նեղցնելու, եւ առաջին պատեհ առթիւ իրենց միջնորդութիւնը պիտի առաջարկեն պատուաբեր իրաւախոհութիւն մը գոյացնելու համար Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ։ Ֆրանսա միջնորդ պիտի ըլլայ Անգլիան Ռուսիոյ մօտեցնելու, եւ Անգլիա միջնորդ պիտի ըլլայ Ճաբոնը մօտեցնելու Ֆրանսայի զինակցին՝ Ռուսիոյ։

Օրուան միւս կարեւորագոյն դէպքն եղաւ Վիլհէլմ Կայսեր եւ Իտալիոյ Թագաւորին տեսակցութիւնը։ Բնական է խորհիլ թէ տեսակցութեան առաջին շարժառիթն էր կազդուրման համար Կայսեր Միջերկրականի գաղջ եւ մաքուր օդին պէտք ունենալը։ Բայց Վիլհէլմ Բ. մեծ ճարտարութեամբ գիտէ նոյն իսկ իր առողջական պտոյտները ծառայեցնել իր Տէրութեան ընդհանրական շահերուն։ Իր առ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորն ուղղած խօսքերը նշանակալից էին յոյժ. զի շեշտեցին Երրեակ Զինակցութեան շարունակումն ու ամրապնդումը, եւ երկուքին վեհապետաց պատկառանօք յիշատակեցին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ալեզարդ Վեհապետը, իբրեւ իրենց զինակիցը։ Ուրախութիւն յայտնեցին որ Երրեակ Զինակցութիւնը միշտ զօրաւոր կ'մնայ յօգուտ Եւրոպայի խաղաղութեան։ Երբ Ռուսիա եւ Ֆրանսա իրենց Երկեակ Զինակցութիւնը կ'գովաբանէին, երբ Անգլիա Ֆրանսայի հետ նոր Պայմանագիր մը կնքելու վրայ է, երբ Ֆրանսա Իտալիոյ հետ Իրաւարարութեան Դաշնագիր մը ստորագրեց, եւ վերջապէս, երբ Մ. Լուպէ կ'պատրաստուի փոխադարձ այցելութիւն ընել Իտալիոյ Թագաւորին, Երրեակ Զինակցութեան կանգուն եւ գործօն մնալուն սոյն նոր արտայայտումը բնական է որ ուշադրութիւն գրաւեց մեծապէս։

Վիլհէլմ Կայսր մասնաւոր հոգ տարաւ այս կերպով ճշտելու եւ ի նորոյ հռչակելու թէ Երրեակ Զինակցութիւնը խախտած չէ այն մասնաւոր համաձայնութիւններով զոր իր անդամներ ուրիշ Տէրութիւններու հետ կնքած կրնան ըլլալ վերջերս։ Բարիզի եւ Լոնտոնի մէջ Թերեւս կարծեր էին թէ Երրեակ Զինակցութիւնն առջի օրմը կորուսած է, քանի որ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գժտութեան պատճառ չմնաց, եւ քանի որ Գերմանիա այնքան լաւ է Ռուսիոյ հետ որ յամենայնի նպաստամատոյց է Ռուսիոյ քաղաքականութեան ընդդէմ Անգլիոյ։ Այս կարծիքները ցրելու ծառայեց Գերման Կայսեր ճամբորդութիւնն ի Միջերկրական։ Հակառակ սիրալիր ընդունելութեան որ իրեն եղաւ Ճիպրալթարի մէջ, գերման թերթեր այս կարծիքն յայտնեցին թէ Անգլիան մինակ ձգելու կ'աշխատի, Երրեակ Զինակցութեան հետ աւելի տաքցնելով Իտալիան, եւ հետեւապէս Անգլիայէն հեռացնելով զայն։ Բայց Անգլիա ալ մինակութենէ շատ չախորժիր հիմա, եւ Ֆրանսայի ու Իտալիոյ հետ վերջերս շատ յառաջ տարաւ իր մտերմութիւնը։

Միջազգային խնդիրներուն մէջ միշտ մեծ տեղ կ'բռնէ Չինու չէզոքութիւնը։ Պատերազմիկ կողմերը, եթէ պէտք ունենան, պիտի կրնա՞ն բուն չինական հողին վրայ ո՛ և է գործողութիւն կատարել։ — Ասոր պէս ուրիշ կարգ մը հարցեր կան որք անստոյգ կ'մնան։ Երբ Չին միջամտելու ժամն եկած համարի, իր չէզոքութիւնը խզողն ինք պիտի ըլլայ առաջին անգամ։ Միջազգային դժուարութիւններն այն ատեն է որ պիտի ծագին Մ. Նահանգաց եւ միւս շահակից Տէրութեանց համար։

Ներքին խնդիրներուն մէջ, Անգլիա դեռ յուզուած է մաքսապաշտ խնդրով, որ քար գայթակղութեան եղաւ Դահլիճին համար, որ յաջորդաբար կորսնց բոլոր այն ընտրութիւններն որք անխուսափելիօրէն կ'ծագին երեսփոխաններու վախճանումով կամ տեղափոխումով։ Նախարարական մեծամասնութիւնը կէս առ կէս զեղչուեցաւ։ Բայց օրինակէս, Դահլիճն հրաժարելու հարկին ներքեւ չդրուեցաւ ո՛չ մէկ անգամուն։

Նոր խնդիր մը կրնայ առեւտրական կարծուած խնդիր մը երկրորդական վիճակի մէջ Թողուլ։ Այսպէս եղաւ Թրանսվալ չինացի հանքագործ բանուորներ մուծանելու խնդիրը, որ եկաւ պահ մը Անգլիոյ մէջ ստուեր ածելու նո'յն իսկ մաքսային խնդրոյն։

Շատ նպաստաւոր պայմաններ որոշուած են Չինաստանէն Թրանսվալի հանքեր բերուելիք գործաւորներու համար։ Երեք տարուան պայմանաժամով, իրենց բնակարանը, ուտելիքը, վառելիքը, ծախսերը, իրենց հայրենի երկիրն երթեւեկի ծախքը, են. պիտի տրուին ձրիապէս, եւ ամսական 25 — 30 շիլին ալ հնչուն դրամ պիտի վճարուի իրենց, եւ եթէ գործ գլուխ աշխատին, իրենց ամսականը մինչեւ 60 շիլին պիտի գայ։ Բայց Անգլիոյ Ազատականք կ'բողոքեն, Աւստրալիացիք կ'բողոքեն, եւ նոյն իսկ Բարեխօսոյ Անգլիացիք համամիտ չեն Թուիր. զի այսպիսի պայմանադրութեամբ բերուելիք Չինացիները տեսակ մը գերի կ'նկատուին, եւ ո'չ ազատ գործաւոր՝ ստրկական մորթիներուն պէս, եւ զի Թրանսվալ դեռ ի վիճակի չէ իր ընտրական քուէով որոշելու իր երկրին հիմնական խնդիրները, որպէս է սոյն չինացի գործաւորութեան հարցը։

Անգլիա առաջին եղաւ իր գաղթավայրերէն գերութիւնը ջնջող, եւ դարձեն պայմանադրութեամբ կապուած բանուորներ բերելն ալ տեսակ մը գերութիւն կ'սեպուի. զի մարդիկն ստիպուած պիտի ըլլան այն ինչ գործը միայն ընելու, եւ այն ինչ տեղը միայն բնակելու. Աշխատութեան այսպիսի բացառիկ պայմաններ անգլիական երկիրներուն եւ Անգլիոյ հպատակ ցեղերուն յատուկ եղած հաւասարութեան սկզբունքին հակառակ կ'նկատուին։ Ի Լոնտոն, Երեսփ. Ժողովին ու Լորտերու Ժողովին ազդու վէճ բողոքներ եղան, բայց Դահլիճն իր կրճատեալ մեծամասնութեամբը կեղակարծ յաջողութիւն մը շահեցաւ։ Անցեալ օր ի Լոնտոն ընդհանուր ժողով մը եղաւ այս առթիւ, եւ բիւրաւորներ ցոյց տուին թէ այս չինական խնդրոյն մէջ համամիտ են ընդդիմադիր կուսակցութեան։ Աւստրալիացիք ալ չեն ընդունիր որ անգլ. ուրիշ գաղթավայր մը որդեգրէ ընդունիր Դեղին ցեղին աշխատաւորները. զի Սպիտակներուն երկիր Սպիտակներուն հացը կ'նկատեն Աւստրալիացիք։ Ցայտնի չէ թէ խնդիրն ի'նչ ելք պիտի ունենայ, զի Թրանսվալի հանքատէրք կ'պոռան կ'կանչուրատեն թէ ստրկական մորթիները չեն ուզեր աշխատիլ ոսկիի եւ ադամանդի հանքերուն մէջ, գործաւորի պակասութիւն կայ միշտ, եւ եթէ սակաւապէտ, ժրաջան, ճշտապահ եւ հնազանդ Չինացիները չբերուին, հանքային ճարտարութիւնը բոլորովին պիտի նուաղի Թրանսվալի մէջ։

Ֆրանսայի համար ներքին մեծ խնդիրն է Վատիկանի հետ օրէ օր պատրաստուող խզումը։ Պապին համբերութիւնն հատաւ, եւ բողոքի ձայն մը բարձրացուց, յորմէ գոհ չմնաց ֆրանսական Դահլիճը։ Բայց Պիոս Ժ. իր նախորդին պէս կապուած չէ յամենայն դէպս Ֆրանսայի զիջման ընելու քաղաքականութեան։ Ինք չէր հեղինակն այս քաղաքականութեանց Բողոքելու իր իրաւունքն ո'չ միայն վերապահել այլ եւ գործադրել կ'ուզէ։ Պիոս Ժ. մի կողմէ, Մ. Քօմպ միւս կողմէ, չեն չիտակ կ'գիտեն դէպ ի բարձումը Քօնքօրտայի։ Արդէն ֆրանսական Դահլիճն ասոր պատրաստութիւնովը կ'զբաղի, եւ հաւանական է որ խորհրդարանական առաջիկայ նստաշրջանին օրակարգն ըլլայ Պետութեան եւ Եկեղեցւոյ արդի պաշտօնական յարաբերութեան դադարումը։ Մինչ այս մինչ այն, Մ. Լուպէ պիտի չայցելէ Պապին, եւ Պատմութիւնն առաջին անգամ ըլլալով պիտի արձանագրէ որ Ֆրանսայի նման կաթոլիկ ազգի մը Պետն Հռոմ եկած է առանց իր հոգեւոր յարգանքը մատուցանելու Հռոմայ Եկեղեցւոյն Պետին։

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

ՀՐԷՇԸ

Արդարութիւնն այս օրերս հրէշ մը պատուհասեց։ Եղեռնագործ Աստանը վերամեայ տաժանակիր աշխատութեան եւ յիսուն լիրա հատուցման դատապարտեց Նողկալի ճիւաղ մը, որ դաստիարակ—ուսուցիչի անմեղունակ երեւոյթին տակ ապաստանած՝ առանց ամենափոքր խղճահարութեան՝ վնասմեայ դեռափթիթ աղջկան մը պատիւը գողցած էր։

Տխրահռչակ Տքղ. Ֆէրքէնի այս հաւատարիմ աչկերտը, Սաղոմ Գոմորի այս դարավերջիկ ներկայացուցիչը, այս գարշատեսիլ իշխարը, ինչպէս եղեր է որ մուտ գտեր է Վոսփորեան Եէնի Մահալլէի զաւոնուկներու փարախին մէջ. Թաղ. Խորհուրդն երբեք հարցո՞ւց, քննե՞ց թէ ո՛վ է այդ մի ո՞ն որ կուգ 18—19 ամեայ պարոնը, որուն կ'յանձնէր Թաղին մանչ ու աղջիկ զաւակներուն կրթութեան հոգը. հարցո՞ւց, քննե՞ց թէ ուրիշ տեղեր պաշտօնավարա՞ծ է, բարի վարքի ու բարքի տէ՞ր է, օրինաւոր վկայական ունի՞ ի ձեռին, մա'նաւանդ դաստիարակ — ուսուցչութեան, որով պիտի հսկէ իր խնամքին յանձնուած տղոց բարոյականին վրայ։ Ես քաջ գիտեմ որ Փիլիպպոս ըսուած այդ գաղիր լորդնուկը, որ ո՛վ գիտէ դեռ ի'նչ չահատակութիւններ պիտի ընէր, առանց արդարակորով միջամտութեան մը,—երկու տարի առաջ դիմում ըրաւ Ուսուցչաց Քննիչ յանձնաժողովին, եւ մերժուեցաւ, ուսումնական ամէնէն տարրական գիտելիքներու մասին իր բացարձակ տգիտութեան ողորմելի անարժանութեան պատճառաւ։

Փոխանորդարանն յատուկ շրջաբերականով կ'ծանուցանէ կարգալոյծ եկեղեցականներու անունները. կ'սպասէինք որ Ուսումն. Խորհուրդն ալ ժամանակին յատուկ գրութեամբ մը խոպառ վտարեալ համարէր այդ սուրբ պաշտօնէն՝ դատապարտեալ գաղիր վարժապետը։

Թո'ղ այս հրէշային արարքը դաս մ'ըլլայ դաստիարակ—ուսուցիչներու ապագայ ընտրութեանց համար։ Փոխանակ վարք ու բարք, անարատ անցեալ, հմտութիւն ու կարողութիւն փնտռելու, ԱԺԱՆԻՆ եւ աւելէն վազելու մարմաջն այս քստմնելի հետեւանքը միայն կրնար ունենալ։

ՁԵՂՉՈՒՄԸ

Բաւական կնճռոտ խնդիր մը այս օրերս կ'զբաղեցնէ Պատրիարքարանը։ Անդրոյն քննութենէն երեւան ելաւ որ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ քահանաներէն մին, իբր Հայ. Եկեղեցւոյ արժանաւոր զաւակ, փառաւոր թաղումը կատարեր է անպարկեշտ կնոջ մը, իր այս ծառայութեան փոխարէն քսան ոսկիի գումար մը ստանալով կնոջ այլադաւան հոմանիէն։

Ճիշդ այսպէս անպարկեշտ կին մը Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէն զրկած էր Կարնոյ առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. եւ մինչեւ իսկ մերժած էր հաղորդութիւն տալ անոր, երբ հէք կինը «Ալզա՛յ» կը գոչէր իր մահուան անկողնին մէջէն, եւ լալահառաչ՝ քահանայ մը կ'խնդրէր իր հուսկ յետին վայրկեաններն ամոքելու համար այն գերագոյն մխիթարութեամբ, զոր կրօնքը միայն կրնայ հայթայթել «Օրուան եւ Գիշերուան պայքարին» այդ խորհրդաւոր ժամուն։

Ահաւասիկ երկու պաշտօնեաներ Եկեղեցւոյ, որոց մին առ չարաչահութեան, իր պաշտօնին վեհութիւնը կ'վաճառէ օտարի մը, անոր հոմանին ընդունելու համար այն Եկեղեցւոյ ծոցը, զոր քամահրած էր. այդ կնոջ ամբողջ կեանքն ապօրինաւորութեան շղթայաւորում մ'էր եղած, որովհետեւ նախ քան այդ այլադաւանին հետ կենակցիլը, ապրած էր ուրիշի մը հետ, որմէ զաւակ ալ ունեցած է։ Իսկ միւս պաշտօնեան անողոք կրօնաւորի բոլոր խստութեամբը կ'պատուհասէ հէգ անկեալ մը, ունենալով սակայն պատճառներ, ինչպէս գրուեցաւ ժամանակին։ Բայց չեմ կրնար հասկնալ թէ Հայ. Եկեղեցւոյ պաշտօնեայ մը ո'ր աստիճան չուկայիկ, գեռնաքարշ գաղափարներով տոգորուած մէկն ըլլալու է որ ամենայն անամօթութեամբ յանդգնի իր Եկեղեցւոյն պատիւը ծախել օտարներու։ Իրա'ւ, զեղծանող կղերականներ պակաս եղած չեն ամէն տեղ եւ ամէն ժամանակ, բայց Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ չնորհունակ Տէրտէրին պարագան բաւական նշանակալից է, զեղծումներու record-ը չահելու չափ։

ՊԱՐՈՅՐ

«ՋԴԱՅՈՒՆ ՀՈԳԻՆԵՐ»

Մեծ—Պահքը, իր արտաքուստ մեղեդիներով, ամէնէն աւելի յանկուցիչ շրջանն է Հայ. Եկեղեցւոյն։ Դիտուած է որ Թունդ սկեպտիկ հոգիներն անգամ բարեպաշտիկ զգացումով կ'վառին՝ երբ հոգեվմայլ երգեցողութեան մը կ'ունկնդրեն, տատրակի բաբախուն ժաւիւքին նման սլացած իրենց հոգին։ Ու չէր բաւեր այս ծայրայեղ զգայնութիւնը, կ'գտնուին նորահաս երիտասարդներ որ աղնիւ ու դիւրաբեկ բիւրեղի մը նման կ'փշրուին, կ'անէանան, «կ'լմնան» պարզապէս,—երբ մանաւանդ կանացի չնորհալի հրաշ մը իր ջերմեռանդ հոգւոյն ապացոյցները բերելու եկած է Եկեղեցի։ Ու չեմ զարմանար երբ կ'տեսնեմ թէ ժայռի նման խիստ ու անայլայլ հոգի մը աղամանդի սրտին նման կ'փափկանայ, ու հրապարակաւ կ'խոստովանի իր հոգեկան վերացումները, թէ նոյն իսկ աշխարհիկ կապերէն բոլորովին ջլատուած, ուշաթափ եւ զգայազիրկ, գետին կ'փռուի, մինչ... «անկիւնն աղջիկ մը կեցած՝ հեկեկալով կ'արտասուէ» այս կեղծաւարիչս անկման վրայ, կոյսի միամիտ արգահատանօք։

ԱՇՈՏ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԸՄԲՌՆՈՒՄԸ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԻՆ

Դարերնիս ո'րքան գիտութեան եւ յառաջդիմութեան դար է, այնքան ալ խաբեբայութեան դար է, եւ այս գրեթէ առանց չափազանցութեան։ Ընդհանրապէս կ'կարծուի թէ կիրքերու տարապայման անձնատուութիւնը միայն անբարոյականութիւն է. ո'վ որ հեշտասէր է, անիկա անբարոյական է. այս գաղափարը հիմա ա'յնքան տարածուած է որ ամէնուն շրթունքներուն վրայ կ'թռչտի, առանց սակայն իրականին մէջ բան մը ըլլալու։ Ամէն մարդ բարոյականի դասատու ըլլալ կ'ջանայ եւ ո'չ ոք կ'խորհի բարոյականի աշակերտ ըլլալ։ Այս այնքան ընդհանուր է որ բնաւ երբեք այսպէս ըլլալուն կասկած մը չենք կրնար ունենալ։ Այս կէտէն ուրեմն կրնանք հետեւցնել թէ բացարձակապէս կեղծիքի դարու մը մէջ կ'ապրինք, ցաւալի եւ ողբալի հանգամանքներու թեամբ մը։ Մեր մէջ, մանաւանդ այսօր բարոյականի վարժապետներն ա'լ աւելի բազմացած են. ամէն մարդ բարոյականի վարդապետ ըլլալ կ'կարծէ եւ երբեմն այնքան մեծ ճարտարախօսութեամբ կ'խօսին ու կ'քարոզեն որ դիմացդ Դեմոսթենէս մը, Սոկրատ մը, Պղատոն մը, Քրիստոս մը, Պօղոս առաքեալ մը եւ կամ ուրիշ ո եւ է համբաւաւոր ճարտասան մը տեսնել կ'փորձուիս, բայց պատրա՜նք եւ յուսախաբութիւն։ Ի՛նչ որ կ'քարոզենք, անոր հակառակը կ'գործենք. անկեղծութիւնս ինծի այսպէս ըսել կ'թելադրէ. ո'չ ոք իր քարոզածին տէրն է, եւ ստուգիւ եթէ մարդիկ իրենց քարոզածներուն ջերմապէս գործադրողներն ըլլային՝ արդէն վաղուց ամէն ատելութիւն եւ թշնամանք հրաժեշտ տուած կ'ըլլային աշխարհէս մեր համայնքէն։ Բայց որովհետեւ անձին օրինակը կ'պակսի ու հակառակ երկար քարոզութեանց բարոյականի մասին՝ մարդ միշտ անբարոյական կեանք մը կ'վարէ, ուրեմն անբարոյականութիւնը պիտի մնայ մեր մէջ ախտ մը անբուժելի։ Հարցուցէք եկեղեցականներուն թէ ի'նչ կ'քարոզեն— պատասխան պիտի ընդունիք թէ բարոյական. մտէ'ք իրենց ներքին կեանքին մէջ, գրգռեցէք ձեր աչքերէն թաքնապէս ծածկուած խաւերն եւ ահա ամէնէն աւելի Թերեւս անոնց մէջ պիտի գտնէք անբարոյականութիւնը մերկապարանոց որ վիշապային երեւոյթով մը պիտի գայ ձեր մօտ ցցուելու, կենալու. բայց այս պարագան ցաւալի է մեզի համար. գոնէ մարդ իր քարոզածին կէսի'ն տէրն ըլլար։

Դպրոցներն ալ նոյնն են. վարժապետներուն մէջ շատ քիչեր գուցէ իրապէս բարոյականի տէր են, եւ մարդ ինքնիրեն հարցնել կ'փորձուի թէ ասոնք ի'նչ տեսակ սերունդ կրնան կրթել։ Տուներուն մէջ ծնողքները տեսակ մը բարոյականի նախանձախնդրութիւն ցոյց կուտան, բայց մի' փորձէք բնաւ իրենց ներքին կեանքին մէջ թափանցել, վստահ եղէք թէ անբարոյականութեան ճիւաղային կերպարանքը պիտի տեսնէք որ ընտանիքը կը դղրդէ ու կ'սարսեցնէ իր հիմերէն։ Կ'երեւայ թէ երեւոյթները փրկելու համար է որ մեր մէջ եկեղեցական, վարժապետ, ծնողք արտաքնապէս բարոյականի տէր կը ներկայանան՝ առանց անկէ գոնէ նմոյշ մը ունենալու իրենց ներքին կեանքին մէջ. հա՞րկ է ըսել թէ բացառութիւնները կ'յարգենք եւ եթէ կարելի է՝ կ'մեծարենք ու կ'պաշտենք. բայց որովհետեւ կարծեմ թէ նոյն իսկ այդ բացառութիւններն ալ իրենց մէջ տակաւին կրնան ունենալ իրենց բացառութիւնը՝ հետեւաբար մեր յարգանքը, մեծարանքը եւ պաշտումը մեզի կ'մնայ ամէն պարագայի մէջ։

Շուկայիկ կեանքին մէջ անբարոյականութիւնն ա'լ աւելի կարծեմ իր կարկառուն դէմքով կ'ցցուի մեր մէջ։ Մեք անբարոյականութիւն ըսելով կ'հասկնանք խաբեբայութիւն, ստախօսութիւն, կեղծիք, կեղծաւորութիւն, չնութիւն եւ պոռնկութիւն, կռչտութիւն եւ որ ըստ կարգին, եւ ո'չ թէ կիրքերու չափազանց անձնատուութիւն. այսու հանդերձ պէտք չէ կարծել թէ մեք այս պարագան բարոյականի սահմանին մէջ կ'ըմբռնենք, ո'չ բնաւ, եւ Թերեւս անբարոյականութեան պսակն է անիկա։ Երբ այս տեսակէտէն դիտենք, կ'տեսնենք որ մեր մէջ անբարոյականութիւնն իրաւցնէ տարածուած ախտ մ'է, մեր ընտանեկան յարկերն անբարոյականութեանց վայրեր են, մեր շուկայիկ մարդիկը նոյնին մէջ կ'գտնուին, եկեղեցականութիւնն ինկած է, ամէն կողմէ մեր վրայ կ'խուժէ անիկա ուղխօրէն կլլելու համար. լողալու արուեստն երբէք օգուտ մը չունի այդ փոթորիկին առջեւ որ մեր նիւթական եւ բարոյական գոյութեան կ'սպառնայ չարաչար կերպով։

Ստախօսութիւնը, անհաւատարմութիւնը, խաբեբայութիւնն՝ ո'րն որ կ'ուզէք՝ անպատճառ մէկը կամ միւսը՝ պիտի գտնէք ձեր փնտռած տեղն որ կ'սպառնայ իր դաժան երեւոյթով։ Երբ այս այսպէս է, կարելի՞ է այլ եւս վստահութիւն ունենալ գոնէ բարեկամիդ վրայ։ Մտէք խանութպանի մը խանութը, սա քու բարեկամդ է, ու դուն խոստացած ես իրմէն գնում ընել, խոստումդ կ'կատարես եւ ան ուրախութեամբ կ'ընդունի, բայց ի՞նչպէս, կատարեալ խաբեբայութեամբ. քու ունեցած վստահութիւնդ իր վրայ՝ չարաչար կերպով կ'գործածէ, իր խաբեբայութեան չահատակութիւնը կը գործածէ ու քու բարեկամութիւնդ քանի մը զրուշով ծախու կ'առնէ, ճիշդ այս տեսակ մէկուն հանդիպեցայ. այսօր որ գրեթէ տարի մը անցած է, իրմէ իմ մէկ ըրած գնումիս խաբեբայութեամբ ըլլալուն ցաւը՝ տակաւին չէ անցած։ Աւաղիկ անբարոյականութեան մեծը, եւ ո'վ գիտէ տակաւին ինչե՛ր, ինչե՛ր կ'ըլլան ու կ'ընեն մեր խանութպանները, մեր բարոյականի ուսուցիչները։

Իրաւունք չունի՞մ ուրեմն ըսելու թէ մեր մէջ բարոյականի մանկութիւնն սկսած է. այլ եւ մանկացած ենք. բարոյականէ զրկուած ենք։ Բայց մեզի համար, ինչպէս նաեւ ընդհանուրին համար, բարոյական կեանքն է որ կարեւորութիւն ունի եւ սա միայն տեւական բնաւորութիւն մ'ունի։ Փափաքելի է որ բարոյականի վարժապետները՝ թէ' եկեղեցական ըլլան անոնք

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԼՈՐՏ ԼԻԹԹԸՆ (41)

ԲՈՄՊԷԻԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ՎԷՊ ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

Գ.— ԿՈՉՈՒՆՔԸ

—Կլաւքոս երբեք խուսափած չէ բարեկամէ մը, ըսաւ Հելլէնն այս խօսքերը շեշտելով։

—Այն ատեն Ճուլիա այս դասակարգին մէ՞ջ դրուած է։

—Իշխան մ'իսկ ինքզինք շոյուած, փայփայուած պիտի զգար բարեկամ մ'ունենալով յանձին այնքան սիրուն էակի մը։

—Խնդիրէն խոյս տալ է ատիկա։ Ուրիշ բանի վրայ խօսինք։ Կ'ըսեն թէ դուն գեղանի Իոնայի սքանչացողներէն մին ես։

—Գեղեցկութիւնը, սիրուն Ճուլիա, միշտ կ'պարտաւորէ մեզ սքանչանալու։

—Շատ ճկուն ես, ո'վ Աթենացի։ Անկեղծ եղիր։ Ճուլիա ստուգիւ քու բարեկամութեա՞դ է։

—Եթէ իր բարեկամութիւնը շնորհէ ինծի, պիտի օրհնեմ աստուածները։

—Դուն անկեղծ չես, ակնարկդ մտահոգ է, կ'առգուճնիս...։ Իոնա կ'ժամանէ, տեսար զայն, եւ անոր միանալու բղձանքէն լափուելով, աւասիկ կ'գրգռուիս եւ կ'տենդահարիս։

Արդարեւ Իոնա ներս կ'մտնէր եւ ակամայ մատնած էր իր յուզումը, Կլաւքոսը տեսնելով իր նախանձոտ եւ հիանալի ոսոխուհիին հետ։—Կնոջ մը համար սքանչացումը պէ՞տք է անարժան ընել զիս ուրիշի մը բարեկամութեան, ըսաւ Հելլէնը, իր անհամբերութիւնը զսպելով։ Կ'աղաչեմ քեզ, Ճուլիա, իրաւունք մի' տար քու սեռիդ դէմ բամբասողներուն յարձակումներուն։

—Պիտի փորձեմ։ Բաւ մ'եւս, Կլաւքոս։ Իոնայի հետ պիտի ամուսնանա՞ս։

—Եթէ ճակատագիրը Թոյլ տայ, այո՛, վասնզի իմ ամէնէն սիրելի յոյսս է։

—Քու նշանածիդ համար նուէր մը պիտի ընդունի՞ս, իբրեւ գրաւական յարգանքի եւ մաղթանք երջանկութեան։

—Չեմ կրնար մերժել համակրութեան այսպիսի նշան մը։ Նուէրը պիտի ընդունիմ քու ձեռքէդ իբր թէ բախտի չասատածուհին ինք անձամբ ընծայէր ինծի։

—Այն ատեն, հանդէսէն ետքը, եկուր գտիր զիս իմ սենեակս, եւ տամ քեզ։ Մի՛ մոռնար...։

Եւ մինչ Կլաւքոս Իոնայի մօտ կ'վազէր, Տիոմէտի աղջիկը կ'մօտենար Տիկին Բանսայի որ ծանր վիճաբանութեան բռնուած էր այրի Ֆուլվիայի հետ։ Սա, հարցում ուղղելով Տիոմէտի աղջկան, ըսաւ.—Նոր վագրը տեսա՞ր, Ճուլիա։

—Ո՛չ։

—Ինչպէս, բայց Բոմբէյի բոլոր կիները զայն տեսնելու գացած են։ Հիանալի՛ է...։

—Ցուսամ թէ շուտով պիտի գտնուի ոճրագործ մը։ Քու ամուսինդ, աւելցուց Ճուլիա Տիկին Բանսայի դառնալով, գործօնէութենէ զուրկ կ'գտնուի այս խնդրին մէջ։

— Ստոյգ է, ըսաւ Տիկին Բանսա, թէ հռոմէական օրէնքները շատ ներողամիտ ոգի մ'ունին, եւ շատ քիչ չարագործներ կ'որոշուին կրկէսներու տանջանքին համար, եւ ըմբիշները կ'նամարդի կ'դառնան։ Ամէնէն յանդուգն գազանամարտիկները կ'հաճին կռուիլ վարազի մը կամ ցուլի մը հետ, բայց երբ խնդիրն առիւծի մը կամ վագրի մը վրայ է, գործը կ'տարբերի։ Խաղն իրենց շատ վտանգաւոր կ'թուի։

—Արժանի են խոյր (*) կրելու, ըսաւ աղջկան արհամարհանքով։

—Օ'հ, չտեսա՞ք մեր սիրելի բանաստեղծ Ֆուլվիոսի նոր տունը, ըսաւ Տիկին Բանսա։ Ճշմարիտ հրաշալիք մը, եւ ճաշակաւոր։ Միայն...։

—Մի՞այն։

—Թուի թէ իր տան մէջ ունի այնքան համարձակ նկարներ որ չի կրնար կիներուն ցոյց տալ զանոնք։

—Օ'հ, բացագանչեցին գայթակղած խօսակիցները։

—Ի՞նչ կ'ուզէք, ըսաւ այրին։ Բանաստեղծ մ'է։ Բանաստեղծներուն ամենքն ալ տարօրինակ են, բայց դարձեալ կ'սիրենք զանոնք։ Ֆուլվիոս հաճելի անձ մ'է եւ իր ստանաւորները սիրուն են։ Ի'նչ յառաջդիմութիւններ՝ բանաստեղծութեան մէջ...։ Մարդ այլ եւս քաջութիւն չունենար հին հեղինակները կարդալու։

—Իրաւունք ունիս, ըսաւ Տիկին Բանսա։ Նոր դպրոցին մէջ աւելի ազդուութիւն եւ կորով կայ։

Ռազմիկը կուգար երերալով օրօրուելով։—Երբ կ'տեսնեմ այսպիսի դէմքեր, ըսաւ, կ'հաշտուիմ Խաղաղութեան հետ։

—Դիւցազունք ամենքն ալ փաղաքուշներ են, պատասխանեց շուտով Ֆուլվիա, իբրացնելու համար մեծարանքը։

Վէսթրիոս ցոյց տուաւ զարդ մը որ իր վզէն կախուած էր եւ ըսաւ.—Կ'բողոքե՛մ ...։ Ցանուն այս շղթային զոր ստացած եմ իշխանին ձեռքէն, կ'հաւաստեմ ձեզ որ նոյնքան անկեղծ եմ որքան զինուոր մը պէտք է ըլլայ։

—Ինչպէս կ'գտնես Բոմբէյի կիները, հարցուց Ճուլիա։

—Ցանուն Վէնիւսի, հիանալի կերպով գեղեցիկ։ Բարութիւնները զոր ունեցան ինծ համար, Թերեւս անոնց հրապոյրները կ'կրկնապատկեն իմ աչքիս։

—Ճիշդ է, ռազմիկները կ'սիրենք, ըսաւ Տիկին Բանսա։

—Է'հ, յանուն Հերքիւլի, կ'տեսնեմ։ Շատ նեղիչ բան է մնուանի ըլլալը։ Երեւակայեցէք որ Հերքուլանումի մէջ ոտքէս մինչեւ տանիքին վրայ կ'ելնեն «Ֆէլիքս-ին» մէջ նշմարելու համար զիս։ Քաղաքացիներու սքանչացումը նախ շատ հաճելի է, բայց, շատ չըչած, տանջանք մը կ'ըլլայ։

—Ի'նչպէս կ'հասկնամ քեզ, ո՛վ Վէսթրիոս, պոռաց բանաստեղծը խումբին միանալով։ Ես ալ միեւնոյն փորձը կ'կրեմ։

—Դո՞ւն, ըսաւ ռազմիկը, ըմբիշի մարմինն ուղղելով եւ արհամարհոտ ակնարկով մը ընճեղելով Ֆուլվիոսի քնքուշ անձնաւորութիւնը։ Ո՞ր լէգէոնին մէջ նշանաւոր եղած ես։

Բանաստեղծը, ակնարկով կիներուն խորհուրդ հարցնելով, պատասխանեց.— Իմ յաղթանակներս կրնաս նոյն ինքն ֆօրո՛մ իսկ մէջ տեսնել։ Մեծն Մանդուանի վրանակից ընկերն եղած եմ։

—Ո'վ է զօրաւոր Մանդուան մը չեմ ճանչնար, մրմռաց զինուորը ծանրօրէն։ Բայց վերջապէս ի'նչ ճակատամարտներ մղած ես։

—Հէլիքոնի ճակատամարտը։

—Անոր խօսքն երբեք լսած չեմ։

—Զարմանալի չէ, Վէսթրիոս, կատակ կ'ընէ։

—Կատակ կ'ընէ՞. Ցանուն Արէսի, ես ա՞յնպիսի մարդ մ'եմ որուն վրայ խընդան։

—Բայց, Արէս ինքն իսկ սիրահար էր ծաղրու չաստուածոյն մօր։ Հանդարտէ, խընդրեմ, եւ իմացիր, ո՛վ Վէսթրիոս, թէ ռազմիկներն անմահ կ'ընեմ։ Ես բանաստեղծ Ֆուլվիոսն եմ։

EDWARD BULVER, LORD LYTTON
(The last days of Pompeii.)
(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ.

(*).— Խոյր կրող մարդիկը կնամարդիններու տեղ կ'դրուէին։

և թէ աշխարհական՝ իրենց անձին օրինակովը ջանան բարոյականն հաստատուն գետնի վրայ դնել, անբարոյականութեան բոլոր ազդերը միանգամ ընդ միշտ պէտք է թօթափել ու մաքրուիլ և լուսազարդուիլ: ՄԱՏԹԱՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՂՔԱՏ ԾՆՈՂՔՆԵՐԷՆ

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻՆ

Կարդացի Բիւզանդիոնի 2280 թուոյն Կանանց Բաժնին մէջ աղքատ ծնողքներու ուղղեալ ձեր յօդուածը, որոյ պարունակութիւնը թէև վսեմ հոգիէ ներշնչուած, սակայն իրականութեան մէջ գործադրութիւնը խիստ դժուար է, և յառաջ բերուած եզրակացութեան համակարծիք չըլլալուս՝ իբր փորձառու մայր մը, ուզեցի իմ կարծիքս յայտնել:

Նիւթական պէտքի մը համար ուրիշի դիմելու հարկին մէջ գտնուիլ՝ որքան դժուարին ըլլալը ամէնուս զգացած բանն է և վարդապետութեան չի կարօտիր բնաւ, բայց երբ անուր իրականութիւնը մեր առջև կ'պարզուի, երբ կայ ու կայ սա ճշմարտութիւնը թէ՝ բարեկեցիկն ու աղքատը քով քովի պիտի քալեն այս աշխարհի վրայ, անխուսափելի յանցա՞նք մը համարելու է ընդունիլն օժանդակութիւնը բարեսէր անձնաւորութեան մը որ ազնուաբար կուգայ մէկ պէտքդ հոգալու, քու զգացած ցաւդ թեթեւցնելու:

Դպրոցի կարօտ տղաքներ, մանաւանդ աղջիկ զաւակներ՝ մեր սեռին յառաջդիմութեամբ երբ տեսնեն Զատկի գեղածիծաղ օրերուն իրենց ընկերներն նոր հագուստներով զարդարուած, ուրախ զուարթ եկեղեցի վազելնին, ո՞րչափ բուռն տենչով մը, բաղձանքով մը ուռեցած պիտի զգան սրտերնին իրենց կարգին իրենք ալ մասնակից ըլլալու այդ ընդհանուր ուրախութեան, և երբ իրենց կարօտութեան պատճառաւ կրած զրկանքնին զգան, ո՞րչափ դառն արցունքներ պիտի հոսին այդ անմեղ աչքերէն. մի՞թէ դուք անոնց այս վիճակը տեսնելով պիտի ըսէիք դուք ձեզի թէ՝ պէտք չէ օգնել անոնց, մի՛ գուցէ իրենց արժանապատուութիւնը վիրաւորուի:

Եւ յետոյ, ըստ իս սխալ է այն համոզումը թէ համեստ կարօտ տղու մը օգնելն անոր արժանապատուութիւնը, եսասիրութիւնը վիրաւորել է, ներեցէք որ ասոր հակառակն ըլլալով ըսեմ թէ կարօտ տղու մը եղած օժանդակութիւնը զինքը շնորհապարտ կ'ընէ և կ'արթնցնէ իր մէջ ապագային իր վիճակակիցներուն նմանօրինակ կերպով օգնելու պարտաճանաչութիւնը: Երեւակայական մի՛ կարծէք ըսածս, ասոր փորձն իմ զաւկիս վրայ ունիմ:

Տարիներ առաջ, համեստ վիճակիս բերմամբ զաւակս եթէ ոչ ձրի, գէթ չափաւորական 40 փարայի նուազագոյն վճարումով դպրոց կ'յաճախէր և կ'վայելէր այն ամէն առաւելութիւններն ինչ որ ուրիշները շաբաթական 8—10 գրուշ վճարելով կ'ունենային. յայտնի է թէ այսօրինակ վճարմանց տարբերութիւնը կա՛մ հարուստ տղայոց վճարածովը կ'հաւասարակշռուէր և կամ թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ կ'լրացուէր պակասը: Զաւակս դպրոցէն բաժնուած ատեն զգացած է այդ շնորհն և իր արժանապատուութիւնը բնաւ վիրաւորուած չզգալով, ընդհակառակն այսօր միշտ մը եղած է այդ իրեն՝ իր նիւթական կարողութեան չափովը ամէն ինչ ընելու այդ դպրոցին համար: Ժամանակին իր դասընկերը՝ այսօր մեր համայնքին մէջ խիստ յարգուած ու սիրուած անձնաւորութիւն մը, իր ծնողաց կարօտութեան պատճառաւ պարտաւորուած է ձեռք մը զգեստ ընդունիլ հարուստ անձնաւորութենէ մը, և սակայն ասոնց երկուքն ալ— ներեցէք մայրական ինքնագովութեանս—իրենց նախկին մակարդակէն շատ բարձրացած, մինչդեռ ատեն իրենց ծնողաց հանդէպ բնաւ արհամարհանք չեն զգացած անոնց կարօտութեան պատճառաւ:

Հետեւաբար՝ իբր Հայ մայր մը, շատ ծանր կ'գտնեմ ձեր կողմանէ կարօտ ծնողաց հասցէին ուղղեալ այդ յօդուածը: Բարեկեցիկ դասակարգէն համեստ դասակարգին եղած ո՛ և է օժանդակութիւն փոխանակ «ողորմութիւն», «մուրացկանութիւն» ցուրտ անուններով մկրտելու և իրենց մէջ գոյացած ընկերական վիճակի տարբերութիւնն աւելի զգալի ընելու, մեզ համար աւելի հաճելի պիտի ըլլար այդպիսի կարող գրչէ մը կարդալ այնպիսի յօդուածներ որոնցմով կարօտ ծնողք թելադրուէին տաք վերաբերում մ'ունենալ հանդէպ անոնց՝ որք իրենց նիւթական առաւելութեամբ կուգան մեղմացնել ջանալու ասոնց անողորմ դիրքին դառնութիւններն և ջանալ իրենք ալ ապագային իրենց նմաններուն նոյն կերպով օժանդակող անհատներ հանդիսանալ: ԱՐՄԱՒԵՆԻ

Գումքաբու

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Շատ զարմանալի երեւոյթ մը կ'առնէ այս մայր. Ասիական պատերազմը: Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ հաւանական պատերազմի մը վրայ խօսուած ատեն, ցամաքի հսկայի մը և ծովու հսկայի մը դէմ դէմի գալն անկարելի կ'դատէին: Կ'երեւի թէ Ռուսիոյ և Ճարոնի միջեւ պատերազմին ալ նոյն վիճակն ունի: Ռուսական հսկան կ'ձգտի ու կ'շարժի, բայց դեռ ծովու վրայ չի գործեր, և ճարոնական «երկանոնգաղն» ալ չի կրնար յաջողիլ դուրս ելնելու ջուրէն և ցամաքի վրայ ուժով կենալու: Նոյն չափաթներ անցան Փետր.ի պատմական գիշերէն ի վեր, երբ Բորդ Արթուրի առջեւ գտացող թորփիլները Պատերազմին ծագումը ծանուցին համօրէն աշխարհի, և անկէ ի վեր ո՛չ Ռուսերը, ո՛չ ալ Ճարոնցիք կրցան վճռական հարուած մը տալ իրարու: Ռուսերը բացարձակ զգուշաւոր դիրք մը բռնած են, և Ճարոնցիք կ'բաւականանան Բորդ Արթուրի նաւահանգստին մուտքը խափանելու իրենց փորձերը կրկնելով: Այս յապաղումներուն վախճանը կարելի չէ կանխատեսել, զի եթէ Ճարոնցիք վաղը վճռական քայլ մ'առնէին իսկ, ինչ որ հաւանական չերեւիր սակայն, դեռ բաւական ժամանակ պիտի անցնի մինչև որ տեղի ունենայ այնպիսի ճակատամարտ մը որուն ելքը կարենայ ազդեցութիւն ունենալ Պատերազմին ապագայ ընթացքին վրայ: Այսինքն՝ եթէ վաղը Ճարոնցիք անցնին Եալու գետէն, կամ զօրք հանեն ի Նիուչուանկ, ինչ որ դեռ ժամանակի կարօտ կ'երեւի, ճարոնական այս յաջողութիւններէն ետքն ալ մասնակի կռիւներ միայն տեղի պիտի ունենան և Լիաօ—Եանկի կամ Մուգտէնի մօտերն երկու բանակներուն ընդհարման համար առնուազն վեց շաբաթ պիտի սպասենք դեռ: Եթէ ցամաք զօրք հանելու կամ Եալուի սահմանագլուխն անցնելու գործողութեանց ատեն, կամ Լիաօ գետահովտին վրայ վճռական ճակատամարտին մէջ Ճարոնցիք պարտուին, կարելի է որ Պատերազմը շուտով վերջանայ: Իսկ եթէ Ճարոնցիք իրենց այդ գործողութեանց մէջ յաջողին, այն ատեն ահա նո՛ր պիտի սկսի Մեծ Պատերազմը, զի Ռուսիա և ո՛չ մէկ պայմանով տեղի պիտի տայ: Ռուսիա ճակատամարտի առաջին դաշտերուն ետև տարածուող իր անհուն, անվերջ ընդարձակութեան կռթնած, և իր զինուորական ույժի անսպառելի աղբիւրին յենլով, այն ատեն ահա՛ պիտի սկսի իրեն համար ճշմարիտ ու մեծ պատերազմն: Այս պարագաները խորհրդածութեան առնելով, զարմանալի չէ որ Ռուսիա երկար ատենի համար պատերազմի կ'պատրաստուի: Վերջին օրերուն մէջ այնպիսի իրողութիւններ ծանուցուեցան որք այս մասին ընդհանուրին կարծիքները կ'հաստատեն: Յայտնի է թէ Պալթիկ ծովու Ռուսիոյ զինուորական նաւարաններուն մէջ փութոյ անդուլութեամբ գիշեր ցերեկ կ'աշխատին նոր զրահաւորներ, յածանաւեր, թորփիլահալածներ և թորփիլանաւեր շինել, և ասոնց շինութիւնն հազիւ մէկ երկու տարիէն կրնայ աւարտիլ: Որչափ ալ հաստատութեան կարօտ ըլլայ սակայն, ծանուցուեցաւ թէ Միջերկրականի և Պալթիկ ծովու ռուս նաւարաժինները դէպ ի Ծայր. Արեւելեան ջուրերը պիտի ղրկուին, թէ բաւական թուով առեւտրական խոշոր շոգենաւեր ծախու կ'առնուին, որք կրնան ռուս նաւատորմին ածուխի մթերանոց կամ զօրաց փոխադրութեան գործածուիլ: Այս ամէնը կ'ցուցնէ թէ Բետերսպուրկի մէջ կ'ջանան ո՛չ միայն Խաղաղական Ովկիանոսի ծովային գերակշռութիւնը ձեռք անցնել վերստին, այլ մինչև իսկ ռուս զօրքերով ողողել ճարոնական կղզիները, պատերազմը վերջացնել նոյն իսկ յարձակողին հողին վրայ, և Թօքիոյի մէջ ստորագրել հաշտութեան դաշնագիրը: Ռուսական զանազան յանձնարարութեանց պայմանաժամին երկարութիւնը կ'ցուցնէ թէ Ռուսիա առնուազն 1 տարի տեւելիք պատերազմի մը կ'պատրաստուի: Մակտէպուրկի մօտերը պահեստի ունելիքի գործարաններուն $3^1/_2$ միլիոն ռուպլի արժէքով յանձնարարութիւնք եղան 1905 Յունուար 1ին յանձնելի: Միւս կողմէ, Վլատիվոստոքի կառավարիչն հրաւիրեց Ուսուրիի բարեբեր երկրին բնակիչներն առաջիկայ գարնան սերմանելիքն առատ ընել, զի կառավարութիւնը մտադիր է արմտիքի ամբողջ բերքն ու պաշարը ծախու առնել առաջիկայ (1905ի) ձմրան համար:

(Ն. Ֆրայէ Բրէսէ, Մարտ 30.)

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Ամէնէն շահեկան խնդիրն այժմ այն է որ Չին պիտի միանա՞յ Ճարոնի հետ: Իրա՞ւ է որ Ճարոնցիք ձեռքի տակէ կ'քաջալերեն Չինացիները: Իրա՞ւ է որ Ճարոնցիք պիտի փորձեն ցամաք ելնել՝ Դեղին ծովուն ներսը, բուն չինական հողին վրայ, Նիուչուանկի դիմացը, այն տեղէն ապա Մանչուրիա անցնելու յուսով: Ստուգուած կ'թուի թէ Բէջինի փոխարքան և չինացի կանոնաւոր բանակին հրամատար Մա զօրավարը կ'սիրեն մասնակցելու սիրայօժար կ'երեւին: Օրուան լուրն այս է որ Ճարոնցիք ծովուն խորութիւնը չափեր և ուրիշ խուզարկութիւններ ըրեր են այն կողմի ջուրերուն ու գետաբերաններուն մէջ, ցամաք ելնելու միջոցները պատրաստելու համար: Հոն, քանի որ բուն չինական հող է, և ռուս զօրք չկայ, Ճարոնցիք կրնան ցամաք ելնել, մինչդեռ Մանչուրիոյ եզերքին վրայ իրենց դէմը պիտի գտնեն Ռուսերը: Բայց եթէ Ճարոնցիք բուն չինական հողն ելնել փորձեն, իրենց դէմը պիտի գտնեն Եւրոպան և Ամերիկան: Աւասիկ, այս կերպով, կը հասնինք Պատերազմին վճռական մէկ վայրկեանին: Չինու գործակցութիւնը կրնայ վայրկենական օգնութիւն մ'ըլլալ Ճարոնցիներուն համար: Բայց ի վերջոյ, Ճարոնի կործանման պատճառ պիտի ըլլայ: Թո՛յլ է որ աւելի կ'ազդարարէ իրենց: Թո՛յլ կ'ըսէ թէ Ճարոն ցամաքի մէջ յառաջ խաղալու հետամուտ պէտք չէ ըլլայ, այլ գոհանայ պաշարելով և չէզոքացնելով զԲորդ Արթուր, ինչպէս Տէրութիւնք գոհացան պաշարելով Սեւաստափոլը, և հասան նպաստաւոր հաշտութեան մը, առանց Ռուսիոյ ներսերը դիմելու: Արդարեւ պէտք չէ, պաշարումը կ'բաւէ: Իրաւ, աւելի փայլուն էին Նաբոլէոն Ա. Կայսեր արշաւանքն ի Ռուսիա, և Մոսքուայի գրաւումը, բայց պատճառ եղան ֆրանսական բանակին փճացումին, մինչ Սեւաստափոլ աւելի շահաւէտ եղաւ յոկ իր պաշարումով: Ճարոնցիք գլուխ չեն կրնար ելնել Ռուսիոյ զօրաց անհունութեան հետ: Եթէ ի Խարպին յաղթեն 200,000 հոգիի, երեք ամիս ետքը, աւելի անդին, 500,000 հոգի պիտի գտնեն իրենց դէմը: Եթէ կէս միլիոնի յաղթեն, մէկ միլիոն պիտի գտնեն Սիպերիոյ մէջ, և եթէ հոն ալ յաջողին, երկու միլիոնի դէմ պիտի գտնուին Ուրալ լերանց շղթային վրայ: Մինչդեռ իսկ եթէ Նաբոլէոնի պէս Մոսքուա մտնէին, ա՛լ աւելի աղանով, անխուսափելի պիտի ըլլար իրենց զինուորական կործանումը: Հետեւապէս, Թոյլ խորհուրդ կուտայ Ճարոնցիներուն՝ Բորդ Արթուրի առջև կենալ միայն, և ցամաքային գործողութեանց համար, Չինու հետ չխառնուիլ չդաշնակցիլ, գործը չերկնցնելու և նոր դժուարութիւններ չստեղծելու համար: (Թան.)

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ՔԱԽԱՐՈՎ.—Ինչպէս ծանուցինք, Ռուսիոյ Ընդհ. Սպայակոյտին պետ Զօր. Զախարով պատերազմական գործոց նախարար անուանուեցաւ Զօր. Քուրոբադքինի տեղ: Զօր. Վիքթոր Վիքթորովիչ Զախարով իր զինուորական ուսումն առած է Ալեքսանդր զինուորական վարժարանին մէջ: Հետեւակ գունդի մը մէջ կարճատեւ ծառայութենէ ետքը, Զախարով Սպայակոյտի Նիքօլա համալսարանին շրջանն աւարտեց մեծ յաջողութեամբ: Այն ատենուան պատերազմական գործոց նախարար կոմս Միլյուդին ներկայ ռազմագիտութեան արուեստին վրայ Զախարովի աշխատասիրած մէկ քանի գրութիւնները գնահատելով, Սպայակոյտին մէջ առաւ զայն: 1876ին, Զախարով ընկեր սրուեցաւ Զօր. Նէբոքօյչէյքի որ պետն էր գործօն բանակին սպայակոյտին: 1889ին Զախարով կցորդ եղաւ Բեդերսպուրկի զինուորական շրջանակին կայսերապաշտ զօրաց հրամանատար մեծ դուքս Վլատիմիրի, և սիրելի ըլլալով մեծ դուքսին և արքունեաց մէջ, քիչ ատենէն պետ անուանուեցաւ կայսերապաշտ հեծելազօրաց Բ. զօրաբաժնին: 1890ին իբր օգնական Վարշաւիոյ զինուորական շրջանակին սպայակոյտի պետին, Վարշաւիա գնաց և հոն Զօր. Քուրքոյի հրամանին տակ, մեծ բաժին մ'ունեցաւ Ռուսիոյ արեւմտեան սահմանագլխին պաշտպանութեան համար կատարուած զինուորական աշխատութեանց մէջ: Զախարով իր այդ պաշտօնին մէջ վաստկած արժանեաց պատճառաւ, երկու տարի ետքը Վարշաւիոյ զինուորական շրջանակին հրամատարութեան կոչուեցաւ և իր այդ պաշտօնին մէջ ալ վարչային մեծ տաղանդ մը ցուցուց: 1894ին, Զախարով իբր պետ Օտեսայի զինուորական շրջանակին սպայակոյտին, Օտեսա գնաց և հոն մնաց մինչև 1898 և անկէ ետքն յաջորդեց Զօր. Օպրուչէվի, իբր պետ Ընդհ. Սպայակոյտին ի Բեդերսպուրկ: Այդ պաշտօնն է ահա զոր այժմ կ'թողու իբր պատերազմական նախարար յաջորդելու համար Քուրոբադքինի: Զախարովի դէմքէն կ'երեւի իր կորովն ու խոհեմութիւնը:

ՆԻՈՒՉՈՒԱՆԿ.—Ծովակալ Ալեքսէյեվ Մարտ 26 թուով հրամանագիր մը հրատարակեց, որով պատերազմական վիճակ կ'հրատարակէ Նիուչուանկի մէջ: Այս առթիւ անմիջապէս հետեւեալ տրամադրութիւններն սկսան ի գործ դրուիլ:—1. Ամբողջ քաղաքն և նաւահանգիստը, հոն բնակող ամէն մարդ, առանց ազգի խտրութեան, պարտաւոր են հնազանդիլ պատերազմական վիճակի կանոններուն: 2. Նաւային իշխանութիւնք և մաքսային պաշտօնեայք պիտի քննեն ծովու ճամբով եկող ճամբորդներն և նաւերու ապրանքները: 3. Արգիլուած է զէնք և ռազմամթերք ներածել: 4. Արգիլուած է մաքսանենգութիւն ընել Ճարոնի և Քորէայի համար: 5. Այն մարդիկ որ կ'ուզեն պատերազմական արգիլեալ նիւթ արտածել, ապրանքին արժէքին հաւասար գումար մը պահ պիտի տան, և երաշխաւորութիւն պիտի տան նաև որ այդ արգիլեալ նիւթերը չէզոք նաւահանգիստէ մը Ճարոն կամ Քորէա չպիտի փոխադրուին: 6. Լիաօ—Հոյի մէջ դադրած է շրջուն փարոսներու և նաւուղիղներու գործածութիւնը: 7. Կայսրը Փետր. 14 թուակիր հրամանագրով մը սահմանած է արդէն թէ ինչ առարկաներ և ապրանքներ պատերազմական արգիլեալ նիւթ պիտի համարուին: 8. Նիուչուանկի զինուորական և քաղաքային իշխանութիւնք կէտ առ կէտ պարտաւոր են գործադրելու կառավարութեան նախապէս տուած հրամանագրին 23 յօդուածը: —Պատերազմական արգիլեալ նիւթերուն մէջ կայ նաև արմտիք, բակլայ և բակլայի հաց: Այս ապրանքներու վաճառումն արգիլուած ըլլալուն համար՝ Նիուչուանկի առեւտուրը մեծ հարուած կրած է: Շատ նաւեր նաւահանգիստ գացեր են, սակայն չեն կրցեր ապրանք առնել:

⁂ Պաշարման վիճակ հրատարակուելուն պատճառաւ Նիուչուանկի Անգլիացւոց և Ամերիկացւոց տուներուն վրայէն վերցուեցան անգլիական և ամերիկեան դրօշները: Անգլ. և ամերիկեան հիւպատոսք շատ զարմացած նաև, երբ ըսուեցաւ իրենց ռուս քաղաքային կառավարչին կողմէ թէ նոյն պատճառաւ դադրած են իրենց պաշտօնէն: Սթանտըրտ կ'ըսէ թէ Նիուչուանկ չինական հող ըլլալով, այս միջադէպերը կրնան բողոքի առիթ ընծայել չէզոք Տէրութեանց համար: Բայց պատերազմիկներուն համար ռազմագիտական ամէն նկատում ուրիշ ո՛ և է նկատումէ վեր է Մանչուրիոյ մէջ: Տէյլի Թելէկրաֆ կ'գրէ թէ եթէ հրաման տրուի որ ամերիկեան և անգլիական նաւերը բռնի մտնեն նաւահանգիստէն, պատերազմի առիթ (casus belli) պիտի ըլլայ այս: Թէև Նիուչուանկ բնակող Ամերիկացիք և Անգլիացիք բաւական զայրացած են, բայց այսու հանդերձ իրենց պաշտպանեալ կառավարութիւնք որոշեցին իրենց թնդանօթակիրներն ետ քաշել Լիաոյէն:

ՃԱՊՈՆ.— Թօքիոյէ կ'հեռագրուի առ Մօրնինկ Բօսթ թէ Խորհրդարանը որոշում մը պիտի քուէարկէր Մարտ 29ին, որով կը յորդորէ կառավարութիւնը շարունակել պատերազմը: Խորհրդարանը պիտի ըսէր նաև թէ հակառակ նաւատորմին ձեռք բերած յաջողութիւններուն, ցամաքին վրայ կատարուելիք գործը շատ դժուար պիտի ըլլայ և մեծ խոհեմութիւն պէտք է:

ՉԻՆՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ.— Դէյլի Էքսփրէս կը գրուի Սփոնտօդէյի Մարտ 28 թուով թէ ծովակալ Ալեքսէյեվի հրամանով Փէնկ—Բինկի զօրաց թաթար հրամատարը 7 քիլոմէդրի չափ հեռու քաշուեր է Մուգտէնէ: Բեդերսպուրկի ռուս սպայակոյտն աննպաստ լուրեր ստացեր է Չինու ընթացքին մասին: Տէյլի Մէյլ լուր առեր է թէ Շան—Հայ—Քուանի չինական իշխանութիւնք արտօնութիւն տուեր են որ Ճարոնցիներուն յանձնուին երկաթուղիներու յատակագծերը:

⁂ Տէյլի Մէյլի Ջիպրալթարի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ ռուս յածանաւ մը և թորփիլահալած մը կ'հալածեն ճարոնական մեծ շոգենաւ մը, որ Ուբրամթ անուանուեր է և դէպ ի արեւելք կ'երթար, բայց ռուսական մարտանաւերը նշմարելուն պէս ճամբան փոխեր է:

⁂ Զօր. Քուրոբադքին Մուգտէնի մէջ երկարօրէն խորհրդակցեցաւ Ալեքսէյեվ ծովակալին հետ: Իր հոն երթալուն հետ վերջացան Մանչուրիոյ զօրահանութեան աշխատութիւնք: Զօր. Քուրոբադքին շուտով Լիաօ—Եանկ պիտի երթայ, զոր ընդհ. բանակետղ պիտի ընէ: Լիաօ—Եանկ զօրաւոր դիրք մ'է, որ կ'տիրէ Նիուչուանկի երկու ճամբաներուն, արեւմուտքէն Հայչէնկի, և Անդունկի, Ֆէնկ—Հուանկ—Չէնկի և Թիէն—Շուի վրայ և Մոգիէնի անցքով՝ արեւելեան կողմէն (Եալու տանող ճամբան:)

ՍԸՐ ՌՈԲԷՐԴ ՀԱՐԴԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ.—Չինու մաքսային (ծովային) վարչութեան տնօրէն Սըր Ռոպէրդ Հարդ, յիշատակագիր մը մատոյց Չինու կայսեր, որով ստիպողաբար կ'յանձնարարէ Երկնային Կայսրութեան Վեհապետին՝ անմիջապէս միջոցներ ձեռք առնել չինական զօրաւոր բանակ մը կազմակերպելու համար, զի Չին ա՛յն ատեն կարող պիտի ըլլայ պահել իր ազդեցութիւնը երբ ռուսաճարոնական պատերազմէն ետքը լաւ կազմակերպուած բանակ մ'ունենայ: Այս յիշատակագիր ռուսական մամլոյն մէջ Անգլիոյ դէմ մեծ գրգռութիւն և դժգոհութիւն յառաջ բերաւ: Նովոյէ Վրէմեա կ'ըսէ թէ Մր. Հարդի ծրագրին ետև գաղտնի դիտաւորութիւն կայ Չինը պատերազմի թելադրելու և Եւրոպացւոց դէմ շարժումներ յառաջ բերելու, որպէս զի Անգլիա իրաւունք ունենայ ապա հողային փոխարինութիւններ պահանջելու Չինէ: Պէդերպուրկի Վէտոմոսդի աւելի յառաջ երթալով կ'ըսէ թէ անգլօ դիւանագիտութեան վրայ կը ծանրանայ անգլիացիի մը կողմէ Չինու կայսեր մատուցուած յիշատակագրի մը հետեւանքներուն ամէն պատասխանատուութիւնը, զի եթէ Չինու մէջ ո՛ և է շփոթութիւն պատահի, շատ մեծ և ծանրակշիռ պիտի ըլլան Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի կրելիք զոհողութիւնները, իբրև անմիջական շահակից Չինու երկրին մէջ:

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԻ մէջ զրոյց կայ թէ Ճարոնցի պատուիրակներ յաջողած են շփոթութիւն հանել Շան—Սիի մէջ, ուր Չինացիներ սպաններ են մի քանի Եւրոպացիներ:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՑՈՒՐՆԻԷ

ԲԱՐԻԶ, Ապրիլ 1.— Բորդ Արթուրի դէմ վերջին յարձակման ատեն 30 Ճարոնցի խղդուած են: Նաւերուն վնասն է 2 միլիոն 250,000 ֆրանք:

—Թօքիոյէ կ'հեռագրուի թէ ճարոնական 348,000 զօրք և 530 թնդանօթ շարժման մէջ դրուած պիտի ըլլան մինչև Մայիսի վերջը:

—Կ'ծանուցուի թէ Պապն Հռոմ կանչեր է Ռիշառ կարդինալը, արքեպիսկոպոս Բարիզի: Կ'հաւաստուի թէ միւս բոլոր ֆրանսացի կարդինալներն ալ Հռոմ պիտի կանչուին:

—Քոլոմպիա կորսնցուց իր դատը Բանամայի ընկերութեան դէմ:

—Ֆրանսայի ծովային նախարար Մ. Բէլդան, Կ. Պոլիս այցելելէ վերջ, Աթէնք պիտի երթայ Վոթուռ պահականաւով:

ԴԻՊԷԴԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԸ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Հնդկաստանի նախարար Մր. Պրոտրիք ըսաւ թէ դիպէդեան արշաւախումբը մօտերս կ'հասնի Քալաչօ, Լհասայէ 320 քիլմդր. հեռու: Գնդապետ Եօնկհըզպէնտ այն ատեն զէնքի պիտի դիմէ, երբ արշաւախումբին յառաջխաղալն արգիլուի կամ իր նահանջի գիծն վտանգուի:

⁂ Դոնէյ (Դիպէդ) կ'ծանուցուի թէ Դիպէդի անգլ. արշաւախումբին կողմէ ճամբայ հանուած թեթեւաղէն մէկ զօրախումբը Գը. Դուննա հասաւ:

⁂ Երեսփ. Ժողովոյ Գչ. Նստին մէջ Հնդկաստանի նախարար Մր. Պրոտրիք ըսաւ թէ Կառավարութիւնը չուզեր Դիպէդը զինուորականապէս գրաւելու համար որ և է քանութիւն ի գործ դնել: Ժողովոյ նիստերը յետաձգուեցան մինչև Ապրիլ 12:

ՕՏԱՐԱԿԱՆԱՑ ԳԱՂԹՈՒՄՆ ՅԱՆԳԼԻԱ.—Անգլ. Երեսփ. Ժողովոյ Գչ.ի Նստին մէջ Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Մր. Տուկլաս օրինագիծ մը ներկայացուց օտարականաց Անգլիա գաղթելու խնդրոյն վրայ: Այդ ծրագիրը կը տրամադրէ անգլիական հողին վրայ չընդունիլ այն օտարականներն որք ապրուստ չունին, կամ փոխանցելի հիւանդութեամբ մը վարակուած են և կամ իրենց երկրին մէջ գործած ոճրին համար, իրենց կառավարութեան յանձնել պէտք է զիրենք: Օտարականք պիտի չկրնան ծածկել իրենց խմբական վիճակն և իրենց վաղեմի կեանքը: Անգլիոյ մէջ ոճիր մը գործող օտարականաց դէմ որոշուած պատժին մէկ մասը պիտի ըլլայ անոնց վտարումը: Խորհրդականն յարեց թէ կառավարութիւնը նպատակ չունի յումպէտս օտարականաց գաղթականութեան գործին խանգարել, և ծրագրին պարունակելիք պայմաններն իբր դաշնագրական պարտաւորութիւն պիտի ճանչցուին: Ծրագիրն ընդունուեցաւ առաջին ընթերցմամբ: Բայց հիմնական վիճաբանութիւնը Բ. ընթերցման առթիւ տեղի պիտի ունենայ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ օրուան գլխաւոր խնդիրը ծովային պաշտօնատան վերաբերեալ հարցերն են: Մէկ տարի առաջ Պելժիացի մը ծանոյց ծովային գործոց նախարար Մ. Բէլդանի թէ տեսակ մը գործիք հնարած է, որով կարելի կ'ըլլայ դիւրաւ փոխել ընդծովեայ նաւերու մէջ շնչուած ապականուած օդը: Մ. Բէլդան ծովային պաշտօնատան սպաներէն մէկը ղրկեց գործիքը քննելու համար, բայց գործիքը ցոյց չի տրուեցաւ սպային, այլ փորձի պէս բան մը տեղի ունեցաւ Բարիզ, նախարարին դիմաց, որ պայմանագիր մը կնքեց Պելժ սպային հետ, հնարուած գործիքին փորձը Թէչինի ընդծովեայ նաւուն մէջ կատարելու համար: Բայց ո՛չ ոք գիտէր թէ ի՛նչ էր գործիքը, ամէն բան գաղտնի մնաց, և մեծ զարմանք առթեց, երբ Շէրպուրի նաւարանին զինուորականք տեսան որ երկու օտարականներ, ազատ համարձակ ելումուտ ունէին ընդծովեայ նաւերուն մէջ: Երկու Պելժիացիք փորձ ընելու պատրուակին տակ լաւ մը քննեցին ընդծովեայ նաւերը, բայց օր մը Մ. Պոլէն տեսաւ որ անտեսանելի ապակեայ ձող մը կ'շրջէր ծովուն մակերեսին վրայ. հասկցուեցաւ որ եղած բոլոր բաները պարզապէս խարդախութիւն էին, երկու Պելժիացիք երբ տեսան որ իրենց խարդախութիւնն երեւան ելաւ, փախան, նո՛յն իսկ իրենց պայուսակները Շէրպուր թողլով: Այս խնդիրէն բացայայտ կ'երեւի թէ, կ'ըսէ Թան, ծովային նախարար Մ. Բէլդան չարաչար խաբուած է, զի բնական է որ օտար երկու ինքնակոչ հնարիչներն ընդծովեայ նաւերու մէջ եղած միջոցնին վերահասու եղած են անոնց գաղտնիքին: Այս խնդիրը կ'ըսէ, նոյնպէս Թան, քննութեան մը պէտքը կ'զգայ:

ԱԼԶԱՍ—ԼՕՐԷՆ.— Բնիկ Ալզասցի ֆրանս. Զօր. Վէօվի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օր Ստրազպուրկի մէջ: Զօր.ը Նիսի մէջ մեռած էր: Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ և մարմինն ամփոփուեցաւ Սէնդ Հելէն գերեզմանատունը, իր ընտանիքին յատուկ դամբարանին մէջ: Ստրազպուրկի բոլոր գերման զօրավարք, ի գլուխ ունենալով 15րդ զօրաբանակի հրամատարը, բազմաթիւ սպաներ, իրենց համազգեստներն հագած, մինչև դամբարան ընկերացան մեռելական թափորին: Մեռելակառքը ծածկուած էր ֆրանս. եռագոյն պսակներով. առջեւէն կ'երթար հիւսարանեւու գունդին երաժշտախումբը. ապա կուգային հանգուցեալին ընտանիքին անդամները, պետական խորհրդական Մ. Ցորն Պուլախ, որ ֆրանսական ծագում ունի, քաղաքապետը, հազարապետ Հօնչգայն և բազմաթիւ ֆրանսացի սպաներ՝ քաղաքային հագուստ հագած: Գերեզմանին վրայ վերջին ուղերձն արտասանեց Զօր. Լամոււա, յանուն ֆրանս. բանակին, և շնորհակալութիւն յայտնեց գերման սպաներուն, հանգուցեալին ընծայուած պատիւներուն համար:

ՈՉ—ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՄԲԱԿ.—Ֆրանսայի, Պելժիոյ և Անգլիոյ Բամբակի Ընկերութիւնք միջազգային Սէնտիքա մը պիտի կազմեն, որ պիտի հակադրէ ամերիկեան շահադիտութիւններու դէմ, երեք երկիրներուն մէջ սահմանափակելով բամբակի մշակութիւնը: Սէնտիքան մտադիր պիտի տայ նաև բամբակի մշակութեան ֆրանսական և պելժիական Գոնկոյի, արեւմտեան Աֆրիկէի և Եգիպտոսի մէջ:

ՄՐ. ՍԸԼԼԻԻ ԳՈՐԾԵՐԸ.—«Բամբակի իշխան» Մր. Սըլլիի անանկութեան վիճակէն ազատելու համար, իր պահանջատէրերուն հետ համախորհուրդ՝ իրեն հետ գործող շահադէտներուն դէմ ելած է, ըսելով թէ անոնցմէ երեքն իր հետ միացած էին հրապարակը բռնելու համար, և եթէ ի վերջոյ մինակ չձգէին զինքը, չպիտի ստիպուէր գործերը դադրեցնել: Պահանջատէրք կ'յուսան Սըլլիի Դրրազին բոլոր անդամներէն պահանջել իրենց առնելիքները. սակայն Դրրազին անդամները կը յայտարարեն թէ «բամբակի իշխան»ին յաճախորդները պատասխանատու չեն անոր գործառնութիւններուն:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.— Հռոմէ կը գրուի Թան-ի Մարտ 26 թուով.— «Հոս շատ զարմացում պատճառեց Պապին արտասանած ճառը: Ակնարկութիւնները կ'շարունակուին դիւանագէտներու և եկեղեցական շրջանակներու միջև տեղի ունեցած խօսակցութիւններու ատեն: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ Վատիկան նոր ուղղութեան մը սկսած է հետեւիլ, և Պիոս Ժ.ի քաղաքականութիւնն ո՛չ մէկ կերպով պիտի նմանի իր նախորդին հետեւած քաղաքականութեան: Պապին հետեւորդ եկեղեցական մը հետեւեալն ըսաւ. «Պիոս Ժ. ինքն իրեն կ'գործէ, և բացի իրմէ, ո՛չ մէկուն խորհուրդ կ'հարցնէ: Կատարելապէս համոզուած ըլլալով որ Եկեղեցին դիւանագէտէ աւելի Հովիւի պէտք ունի, և թէ քաջ գիտնալով որ կրօնական կարգապահութիւնը պահպանելու համար հեղինակութիւն գործածել հարկ է, ո՛չ մէկ բանի առջև կանգ կ'առնէ, և առ այս մէկզի դրած է դիւանագիտական յամր ձեւակերպութիւնները: Կ'գործէ: Պիոս Թ. ալ նոյն կերպով կ'գործէր գրեթէ, բայց անիկա աւելի խիստ լեզու կը գործածէր: Իրողութիւնները թուած ատեն մերթ տհաճելի մեկնութիւններ կուտար անոնց: Երբ Լէոն ԺԳ. Պիոս Ժ.ի արտասանածին նման ճառ մը խօսելու հարկն զգար, նախ քաղաքական հորիզոնը կ'քննէր, և ապա կ'սկսէր խօսիլ: Չորս կողմը լաւ մը կ'զննէր, կ'հաշուէր թէ ըսելիք խօսքերն ի՛նչ տպաւորութիւն պիտի գործեն, կամ թէ առաջուց ինչպէս առարկայ կառավարութեան դեսպանին տրամադրութիւնները կ'հասկնար, որով շատ հեղ իր այս զգուշաւորութիւնը պատճառ կ'ըլլար որ կա՛մ բոլորովին ետ կենայ խօսելէ և կամ իր խօսքերը մեղմէր: Լէոն ԺԳ. լաւ սնած էր Տիւրանելի և այլոց նման իրենց հակառակորդներուն հետ քաջ վիճաբանող եկեղեցականներու գրութիւններով. շփման մէջ էր անոնց հետ, ու իր ճառերը կոկիկ ձեւ մ'ունէին: Լէոն ԺԳ. 1830ի շրջանին ֆրանսական կրթութիւնն ստացած էր: Պիոս Ժ. այս դպրոցի մարդոց հետ յարաբերութիւն չէ ունեցած, բայց պէտք է ըսել նաև որ ժամանակները փոխուած են հիմա: Մեր օրերուն այլեւս Խորհրդարանին մէջ հակառակորդք քաղաքավար և փափուկ լեզուով ճառեր փոխանակելու սովորութիւն չունին:» Այսու հանդերձ, Պիոս Ժ. բոլորովին զուրկ չէ դիւանագիտութենէ: Վենետիկցիք, առ հասարակ, դիւանագէտ ծնած են: Բայց իբր Հովիւ, չընդունիր իրաւախոհութիւն ընել մէկու մը հետ: Պատրիարք եղած միջոցին,— և հիմա ալ իբր Պապ Պատրիարք է դարձեալ— գիտէր ճարպիկութեամբ վարել իր իշխանութեան տակ գտնուող կղերը: Բոլոր իրեն ներկայացողներուն լաւ ընդունելութիւն կ'ընէր. սիրալիր խօսքեր կը փոխանակէր իր այցելուներուն հետ և ամէն ոք գոհ կ'մնար իրեն եղած ընդունելութենէն: Բայց անիկա մարդ մը չէր որ պէտք եղած ատեն խստութեամբ չպատժէր յանցաւոր եկեղեցական մը, որ բողոքել չէր համարձակեր, քանի որ Պատրիարքը նախապէս շատ բարի եղած էր իրեն նկատմամբ: Անտարակոյս ներկայ Պապը բարկացկոտ չպիտի ըլլայ Պիոս Թ.ի պէս, որ օր մ'ընդունիլ չուզեց Ռուսիոյ դեսպանը: Պիոս Ժ., ընդհակառակն, շատ լաւ պիտի երթայ դեսպաններուն հետ, եթէ նո՛յն իսկ անոնցմէ մէկը գէշ լուրեր ալ բերէ իրեն: Լէոն ԺԳ., որ ամէն ճիգ թափած էր, որպէս զի Վատիկան բարւոք յարաբերութիւններ տածէ բոլոր կառավարութեանց հետ, շատ կ'վախնար դիւանագիտական խզումէ և տեղի կուտար: Կառավարութիւնք գիտէին զայս: Ասոր հակառակն է ներկայ Պապը. հակառակ արդիւնք կուտան սպառնալիքները, կ'ըսէր ինձ նոյն եկեղեցականը: Երբ որոշում մը տայ, ոչինչ կրնայ կասեցնել զինք զայդ գործադրելէ: Իրեն ամէնէն մտերիմներն իսկ չեն կրնար իր կամքին դէմ դնել: Ո՛չ գովեստ, ոչ շողոքորթութիւն ազդեցութիւն կ'գործեն իր վրայ: Երբ նուէր տաք իրեն, շատ շնորհակալ պիտի ըլլայ, ոսկի և արծաթ բարեպաշտական մասայլներ պիտի տայ, բայց երբ դուրս ելնէք անգամ մը, ա՛լ դուք էք որ երախտապարտ պիտի ըլլաք իրեն: Անձնաւորութիւն մը գիտել կուտար կարդինալ Մէրրի Տէլ Վալի թէ Պապը շատ դիւրութեամբ կ'ընդունի իտալացի քաղաքագէտները.— «Ասիկա զարմանալի չէ, ըսաւ արտաքին գործոց քարտուղարը, Պապն իր պարտաւորութիւնը կ'համարի ընդունիլ ամէն ոք: Վաղը միւս օր պիտի ընդունի նո՛յն իսկ Մ. Ծիօլիդդին, բայց երբ հարկ ըլլայ, չպիտի քաշուի զանիկա բանադրելէ:» Պիոս Ժ. բարութիւնն իսկ է իբր մարդ, իսկ իբր Հովիւ՝ շատ խիստ է և անողոք: Ինք իսկ շարադրեց իր վերջին ճառը, և երբեք ո և է մէկու խորհուրդ չհարցուց: Արտաքին գործոց քարտուղարը Պապին խօսելուն նախորդ օրը միայն վերահասու եղաւ ճառին իմաստին: Կարդինալ Մէրրի տէլ Վալ դեռ շատ երիտասարդ է, որով չի կրնար խորհուրդ տալ. Պիոս Ժ. անոր համար զինք կոչեց այս բարձր պաշտօնին, զի գիտէր որ եթէ իրեն խորհուրդ տուող եկեղեցական մ'ընտրէր, այնքան դիւրաւ չպիտի կրնար վարել զանիկա: Հոս չի կարծուիր որ Պապին բողոքն ազդեցութիւն գործէ ֆրանսական Կառավարութեան վրայ, բայց կ'յուսացուի թէ Պապին բողոքն առիթ ըլլայ որ Ֆրանսայի Կաթոլիկներն հրաժարին իրենց հակառակութիւններէն և բաժանեալ մասերը նորէն միանան իրարու հետ:»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ: Վեհ. Կայսրը միջօրէին յիշեալ մզկիթը գնաց կառքով, և Ուրբաթու աղօթքը կատարելէ վերջ, Կայսերական Պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր թափորով:

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշդայն և Ա. Թարգմանը, ռուսէն դեսպան Մ. Զինովիեւ, պարսկական գործակատարն ու Ա. Թարգման Յովհաննէս Խան, ամերիկեան դեսպանատան Ա. Թարգմանը, Նիւեօրք Հէրըլտ լրագրին խմբագիրներէն մէկուն հետ, Պուլկար գործակատար Նաչէվիչ էֆ. և իր աղջիկը, Պուլկարիոյ Սոֆիայի անդամ Տասգալօֆ էֆ. և օտար դեսպանատանց կողմէ յանձնարարուած քանի մ'օտարազգիներ: Ներկաներէն ոմանք արժանացան կայս. մեծարանաց Արարողապետ Իպրահիմ պէյի և սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Երէկ, Ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն վերջ շնորհուած կայսերական արտօնութեամբ, Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշդայն պատիւ ունեցաւ ոչ—պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Կայսեր:»

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ.— Էնկիւրիի նահանգին մէջ, Բարձրագոյն հրամանաւ, նոր մարդահամար պիտի կատարուի, որուն գործողութիւնք այժմէն սկսած են:

ՓՈՆՏԱՅԻ Սանայի Վարժարանին ծախուց ի նպաստ ընդարձակ ջրաղաց մը շինուած է Տէկիքէի Թաշ կոչուած տեղը: Եւրոպա յանձնարարուած գործիքներն ու Աքքիոններն անցեալ օր երկաթուղիով Փոնտա ժամանած են:

ՄԱՆԱՍՏԸՐԻ նախկին կուսակալ Ֆէրիտ Էտհէմ փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ: Յուղարկաւորութիւնն երէկ կատարուեցաւ: Ծնած էր 1264ին Գարաֆերիյէի մէջ:

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — «Հէյլպէթնիւմա» յածանաւին նորոգութիւնք, որ Արքունի նաւարանին Բ. աւազանին մէջ կը կատարուին, ի մօտոյ պիտի աւարտին։

—Կ. Պոլսէ կ'գրեն Բարիզի լրագրաց թէ Մէսուտիյէ զրահաւորն արդէն Ճենովայէ մեկնած է արեւելեան ջուրերը. Ֆիլատելֆիոյ Քրամբ նաւարանին մէջ շինուած Մէճիտիյէ յածանաւն ալ ճամբան է։ Անգլիական Արմսդրոնկ նաւարանին մէջ շինուող միւս զրահապատ յածանաւն ալ քանի մ'օրէն ծով պիտի իջուցուի։ Արքունի նաւարանին մէջ գտնուող մարտանաւերն ու թորփիլահալածներն ալ ի մօտոյ պիտի աւարտին, որով օսմ. նաւատորմն ալ ցամաքային բանակին չափ զօրացած պիտի ըլլայ։

ՄԱՀՄՈՒՏԻՅԷԻ այն շոգենաւերը, որք նորոգութեան պէտք ունին, փութով պիտի նորոգուին Արքունի նաւարանին մէջ։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐՄԸ.—Յունաց Պատրիարքարանի Խառն Փողովը, Զատկական Տօնին առթիւ, երկու շաբթուան համար դադրեցուց իր նիստերը։

—Սինոդի անդամ և Սերֆիչէի Մետրապոլիտ Տ. Բոնսդանդինոսի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, Զատկական տօնին առթիւ, Յոյն կարօտելոց նպաստ բաշխելու համար։

ՔՈԼԷՐԱ.—Պաղտատի նահանգէն Մուսուլի նահանգը գացող ճամբորդները 10 օր քարանթինա պիտի սպասեն մաքրանոցներու մէջ։ Ոստիկան զինուորներու պահակախումբեր անապատին մէջ կ'հսկեն, փախուստներն արգիլելու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Մաքսային Վարչութիւնը պաշտօնանկ ըրաւ Պոլսոյ ներքին ապրանաց մաքսատան թղթատարական պաշտօնեայ, Քոսդի Ֆիքրի էֆ.ին, որ Պոլսոյ նաւահանգստան հասած թղթատարական ծրարներուն (փօլէ-բօսդալ) մաքսատուրքը գանձած, բայց փոխանակ մաքսատան Սնտուկին յանձնելու, գրպանը նետած էր։ Գողցուած գումարն ալ պիտի գանձուի իր երաշխաւորէն։

ՀԻՆ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ. — Հանրային Պարտուց B. C. և D Սէրիներու հին պարտաթուղթերուն հետ միացեալ պարտուց նոր պարտաթուղթերուն փոխանակման Հրահանգին 12րդ յօդուածը կ'տրամադրէ որ Օսմ. Հանրային Պարտուց արժէթուղթերը բերողին (au porteur) հատուցանելի ըլլալով, կորսուած կամ գողցուած պարտաթուղթերուն նկատմամբ եղած պահանջումները չեն կրնար ի նկատ առնուիլ։ Հանրային պարտուց կանոնագրին կցուած Որոշմագրին Բ. յօդուածին երրորդ պարբերութիւնն ալ կ'տրամադրէ որ B. C և D Սէրիներու հին պարտաթուղթերը, միացեալ պարտուց նոր պարտաթուղթերուն հետ փոխանակելու համար, եթէ մինչև 15 տարի չներկայացուին Հանրային Պարտուց Վարչութեան, յօգուտ Կայսերական Կառավարութեան, ժամանցում (փրեսքրիփսիոն) կրած պիտի ըլլան, և այդ պարտաթուղթերուն փոխարէն հրապարակ հանուած նոր պարտաթուղթերուն համապատասխան արժէքը Կայսերական Կառավարութեան պիտի վերադարձուի։ Ե. յօդուածն ալ կ'տրամադրէ որ պայմանաժամուն լրանալէն վերջ մինչև 6 տարի չգանձուած կտրօնները (գուբօն), ինչպէս նաև Ռումէլիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն վիճակած պարգևներն եթէ մինչև 15 տարի չգանձուին, յօգուտ կառավարութեան ժամանցում կրած պիտի ըլլան։ Բ. Դրան կողմէ հրաման տրուեցաւ ելմտական նախարարութեան ըստ այսմ արժանը տնօրինել, հին ու նոր պարտաթուղթերու փոխանակման պահուն։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վարչութիւնն հրահանգ ղրկեց թէ՛ Պոլսոյ և թէ գաւառային մաքսատանց Տնօրէններուն, որպէս զի պաշտօնէից համար օրագրութիւն բանան, նշանակելով անոնց ներկայութիւնն ու բացակայութիւնը։ Անոնք որ առանց բանաւոր պատճառի բացակայ կ'գտնուին կամ սովորական որոշ ժամանակէն ուշ կուգան, իրենց օրականը պիտի տուժեն։

ԱՆՎՃԱՐ ՏՐՈՑ ԳԱՆՁՈՒՄԸ.—Անվճար տուրքերուն գանձման խնդիրը քննող յանձնաժողովն իր տեղեկագիրը մատուցած է Պետական Խորհուրդին։ Պետական Խորհուրդը նախընթաց օր խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ այն խնդրոյն վրայ, և ի նկատ առաւ յանձնաժողովին տեղեկագիրը։ Ելմտական Նախարարութեան կողմէ իրաւասու պաշտօնեայ մը ներկայ գտնուեցաւ և բացատրութիւններ տուաւ։

ԻՏԱԼԱՑԻ հնարիչ մը, Մ. Ճուզէբբօ, նոր գործիք մը հնարած է, ծովուն յատակը քննելու և լուսանկարելու համար։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ծովային նախարարութենէն տեղեկութիւն խնդրած էր այս գործիքին կիրառութեան վրայ։ Ծովային Նախարարութիւնը նոյն գործիքը փորձած ըլլալով, օգտակարութիւնը գնահատած և խնդրած է հարկ եղած արտօնագիրը տալ հնարչին։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը նկատելով որ դպրոցներէն ոմանց մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւններով վարակուած աշակերտներ և ուսուցչուհիներ կրնան գտնուիլ, և այս կարգի հիւանդութեանց ծաւալման ամէնէն ազդեցիկ միջոցներն են թուքերու պարունակած միքրոպները, խստիւ ազդարարեց վարժարաններու Տնօրէններուն, որպէս զի դպրոցներու մէջ թքնելն արգիլեն։

ԱՐՄՏԻՔԻ վաճառականութեան միջնորդները վերջերս Սէնտիքա մը կազմած էին, արմտիքներն օքայո՞վ թէ լիպրայով ծախելու խնդրոյն վրայ համաձայնութեան մը գալու համար։ Իգտամ կ'իմանայ թէ Սէնտիքան չէ կրցած համաձայնութեան գալ։ Միջնորդներուն մէկ մասը Մեծ—Եպարքոսութեան խնդրագիր մը մատուցանելով, բողոքած են Պոլսոյ կարգ մը միջնորդներուն դէմ, որք կ'ջանան ցորենը լիպրայով ծախել, մինչդեռ ամենուրեք օքայով կ'ծախուի։

ՀԵԼԼԷՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒՀԻՆ.—Օր. Խօժէնի Զօղրաֆօս, մեծահամբաւ հելլէն գրագիտուհին, որուն վրայ արդէն խօսած ենք, նախընթաց գիշեր Բերայի Յունաց գրական Սիլլոգոսին մէջ բանախօսութիւն մ'արտասանեց «Կնոջ ազատագրութեան վրայ», և ապա կարդաց իր հեղինակութիւններէն «Աւազակին աղջիկը» թատերգութեան երկրորդ արարուածը։ Օր. Զօղրաֆօս յոյժ գեղեցիկ յունարէնով մը նոր գաղափարներ յայտնեց ֆէմինիզմի վրայ, ինչպէս նաև իր քաջոլոր արտասանութեան համար ջերմագին ծափեր խլեց հանդիսականներու ընտրեալ բազմութենէն, որոց մէջ կ'գտնուէին հելլէն դեսպան Մ. Կրիբարիս, ընդհ. հիւպատոս Մ. Բօդձէն, Ա. Թարգման Մ. Նառւմ, Մ. Մ Էվէլինիտէս, Զարիֆի, Մավրօքօրտատօ են։

ՈՂՋ ՈՂՋ ԱՅՐԱԾ.—Սէրէզի Բէմէ գիւղին մէջ, անցեալ շաբթու հրդեհի մը զոհ գացին Պուլկար կին մը, իր 14 տարեկան աղջիկն և եռամեայ մանուկ մը։ Ընտանիքին հայրը՝ Բէդրօ՝ և իր անդրանիկ աղջիկն յաջողեր են բոցերէն ազատիլ ծանր այրուածքներ առնելէ ետք։

ԸՆԿԵՑԻԿ.—Գասըմ փաշայի Հաճի Ահմէտ թաղին մէջ, Նորկիի բանջարանոցին մօտ, հրէկ առաւօտ ընկեցիկ մանչ մը գտնուեցաւ մեռած։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կ'կատարէ հրէշ ծնողքը գտնելու համար։

ՈՃԻՐ.—Ենի Ճամիի մօտ, Պօղչաճը խանը բնակող երկու բեռնակիրներ, Վանցի Ահմէտ, 22 տարեկան և Եուսուֆ, 24 տարեկան, նախընթաց գիշեր բնաւի համար իրարու հետ կռուի բռնուելով, Եուսուֆ իր հակառակորդը լռեցուց դանակի քանի մը հարուածներ տալով անոր։ Ոճրագործը թէև փախաւ, բայց ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ ձերբակալել զայն։

ՍԷՆ—ԼՈՒԻԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ.—Զեռնհաս պաշտօնատան հարցուած էր թէ Սէն—Լուիի արուեստահանդէսը ղրկուելիք օսմանեան բնական ու արուեստական արտադրութիւններէն մաքսատուրք պիտի առնուի՞ թէ ոչ։ Պատասխանուեցաւ թէ ղրկուելիք ապրանքներուն մաքսատուրքն իբրև աւանդ պիտի առնուի, և երբ ղրկուած ապրանքները նոյնութեամբ ետ դառնան, մաքսատուրքն ետ պիտի տրուի, իսկ ծախուածներունն ալ հասոյթ պիտի նշանակուի։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Ինչպէս յայտնի է, ծխախոտ, ծէմպէքի և այլ այս կարգի արգիլուած նիւթեր, երբ օսմ. հողը ներմուծուած պահուն գրաւուին, անոնց տուգանքէն կամ վաճառումէն գոյացած գումարին 50 %ը լրատուներուն (մուխպիր) կ'տրուի իբրև պարգև։ Մաքսային Վարչութիւնը նկատելով որ կարգ մը նահանգներու մէջ մաքսային պաշտօնեայք արգիլուած նիւթերէն առնուած տուգանքէն կամ անոնց վաճառումէն գոյացած գումարէն լրատուներուն տրուելիք բաժնէն 20—30 %ն իրենց համար վար կ'դնեն, խստիւ արգիլեց մաքսային պաշտօնէից այս արարքը, և հրամայեց որ լրատուներուն իրաւունքը նոյնութեամբ իրենց տրուի ի քաջալերութիւն։ Այն մաքսային պաշտօնեաներն որք այս հրամանին դէմ կ'անսաստեն, ոչ միայն պիտի պատժուին, այլ և իրենց ամսականէն պիտի տուժեն վար դրուած գումարները։

Քրոնիկ Հայ. Եկեղեցւոյ

Կ'լսենք թէ Գարակէօզեան Որբանոցի Խնամակալութիւնն առաջարկեր է որ Ազգ. Հիւանդանոցի Նուագահանդէսին հասոյթէն մէկ տասներորդը վճարուի Խէտիվիալ Բալասի հաշուոյն։ Յայտնի է թէ 2,300 լիրա վճարուեցաւ պանդոկին քովի 35 կանգուն գետինը գնելու համար, զոր պանդոկին հետ միացնելու համար ալ 1,000 լիրա ծախք կ'գուշակուի։ Մինչև որ այս հաշիւը գոցուի, պանդոկին եկամուտը վար պիտի դրուի, և այս պատճառաւ 1903 Յունուար 1էն սկսեալ չի վճարուիր տարեկան 600 լիրան, տոկոս 15,000 լիրային որ վճարուեցաւ պանդոկին գնման համար։ Կ'երևի թէ Խնամակալութիւնը բաւ չսեպելով 600 լիրա եկամուտին յանկարծ կտրուիլը, կ'ուզէ նաև 10% զեղչել Նուագահանդէսին հասոյթէն։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը բացարձակապէս «Ոչ կարեմք» պատասխաներ է, Հաստատութեան ընթացիկ մատակարարութեան պէտքերուն շատութիւնն ու սակաւութիւնը ցոյց տալով։ Մեր կարծեօք, աւելի բանաւոր պիտի ըլլար քիչ մը երկար շրջանի մէջ հաշուակցիլ, ու շատ չծանրանալ Հոգաբարձութեան վրայ, որ արդէն առանց ատոր ալ դժուա'ր գործ մ'ունի։

—Երուսաղէմէ կ'գրեն թէ Ելեւմտից Տեսուչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. ծանօթ Հաշիւներուն և մանաւանդ անոնց ընդհանուր Տեղեկագրին պատրաստութեամբը կ'զբաղի։

—Գրիգոր Ծ. Վրդ. Աբարդեան գաւառաց քանի մը կարօտ եկեղեցիներու եկեղեցական զգեստ նուիրած է։

—Գասըմփաշայի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեանի դռնունակութեան գիր մը ղրկուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ։

—Ռումանիոյ Պատր. Փոխանորդ նշանակուած Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեանի մեկնումն յետաձգուած ըլլալով, Պոլսոյ մէջ քարոզչական պաշտօնի պիտի կոչուի։

—Արեւագալի վերջին օրն ըլլալով հրէկ, Պոլսոյ բոլոր եկեղեցիներու մէջ շատ հանդիսաւոր երգեցողութիւններ կատարուեցան։ Մամաւորապէս Մայր Եկեղեցւոյ մէջ երկսեռ բազմութիւնն ամբողջ եկեղեցին լեցուցած էր և մեծ ու փոքր դպիրներ շատ ներդաշնակ կերպով երգեցին Արեւագալը։ Ս. Պատրիարքը ներկայ գտնուելով, Մեծ Պահքի վերջին «Տէր Ամենակալ»ն ըսաւ։ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյն մէջ ալ հանդիսաւոր երգեցողութիւններ եղան նախագահութեամբ Տ. Հմայեակ Արքեպսի և առաջնորդութեամբ ծանօթ երաժշտապետ Ռուբէն էֆ. Ճիվանեանի։ Էսաեան վարժարանի երկսեռ ուսանողները ներկայ էին իրենց դաստիարակներով։

—Ուսում. Խորհուրդն երէկ նիստ չկրցաւ ընել անդամներու բացակայութեան պատճառաւ։ Յառաջիկայ նիստը Զատկէն վերջ պիտի գումարուի։

—Երէկ Խասգիւղի եկեղեցւոյն մէջ գեղեցիկ կերպով կատարուեցաւ վերջին Արեւագալը։ Նորակազմ Դպրաց դասու անդամները ծանօթ ձայնագէտ—ուսուցիչ Տիգրան էֆ. Պէրէքէթճեանի առաջնորդութեամբ երգեցին Արեւագալի սրբազան մեղեդիները։ Երգեցողութեանց մասնակցեցան Դայֆաեանի աշակերտները, որք իրենց դաշն ձայնով գեղգեղեցին Արեւագալի մեղեդիները։ Մօտակայ թաղերէն գունդագունդ դիմած էին Ս. Ստեփաննոսի հոյակապ տաճարը, լսելու համար այն անմեղ որբուհիներու երգեցողութիւնը. մանաւանդ հազիւ 6—7 տարեկան պտղիկներուն ձայնն ամենուն սրտին թելերը թրթռացուց։ Դասին մէջ կեցած էին Խնամակալութեան Տիկիններէն ոմանք, Բարթող էֆ. Թելեան և շատ մը անձեր։

—Հանգուցեալ Ջէնոր էֆ. Փույումճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 95 ղր. նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին Սեպուհ էֆ. Զիթճեան։

—Շիշլիի գերեզմանատան Կարգադիր Յանձնախումբս հարկ կ'համարի ի գիտութիւն յայտարարել թէ ինչպէս ասկէ առաջ, նոյնպէս յետ այսօրիկ չպիտի կրնան բացարձակապէս գերեզմանատունէն ներս ընդունուիլ՝ ո՛ւր տեղէն և որո՛ւ ձեռօք ալ բերուած ըլլան այն ամէն ննջեցեալները, որոց հետ ըստ օրինի չեն ներկայացուիր և յանձնուիր անմիջապէս գերեզմանատան պաշտօնէին՝ թէզքէրէյի պաշտօնական թուղթերը։ (Կնք.)

Բերա, 1904 Մարտ 19

—Տնօրէնութիւնս պարտ կ'համարի խորին շնորհակալութիւն յայտնել Սարգիս էֆ. Նալըեանի, որ իր վաղամեռիկ որդւոյն՝ Պ. Սիսակ (Թորոս) Նալըեանի յիշատակին համար, հաճեցաւ Ս. Զատկի Տօնին առթիւ՝ նորա աղքատիկ աշակերտակիցներէն տասն և չորս տղու մէկ մէկ ձեռք զգեստ և կօշիկ նուիրել։

Տնօրէն Բերայի Ազգ. վարժարանաց
Գր. Մուրէթեան

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ Ի ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ

Բորդ Արթուրէն Փետր. 16 թուով գրուած նամակէ մը կ'տեղեկանանք թէ հոն կան մէկ տաճկահայ և երեք ռուսահայ վաճառատուն։ Պոլսեցի Տեար Սարգիս Ճալալեան պատերազմին հրատարակումէն վեց ամիս առաջ հաստատած էր հոն վաճառատուն մը արեւմտեան չոր ուտելիքներու, և կ'ծախէ Պոլիսէն, Սուրիոյ եւ Իտալիայէն բերել տուած ընդեղէններն ու չոր մրգեղէնները, նաև ձէթ, ձիթապտուղ, լօգում, նարինջ, լեմոն, զանազան տեսակ ձկնեղէններ, են., որք Սինկաբուրի ճամբով կ'դրկուին շիտակ Բորդ Արթուր։ Այս առուտուրն հոն շատ շահաւոր է, ուստի պատերազմի վտանգներուն հանդերձ յիշեալ չորս Հայ վաճառատունք իրենց գործը կ'շարունակեն։ Նամակը գրուած էր երբ արդէն տեղի ունեցած էր երկրորդ ռմբակոծումը։ Պոլսեցի վաճառականը կ'գրէ թէ բուն քաղաքը չվնասուեցաւ, այլ բերդերուն մօտ գտնուող քանի մը անշքատ շէնքեր, ուր ռումբերը սխալմամբ ինկած էին։ Ճապոնցիք, ընդհանրապէս ականներէն ու բերդերէն վախնալով, այնքան հեռի կենալ ստիպուած էին որ իրենց ռումբերուն մեծագոյն մասը չէին հասներ, ծովուն մէջ կ'իյնային։ Քաղաքին մէջ ինկած և չպայթած ռումբ մը կշռուեցաւ, 360 քիլօ կը կշռէր։ Փետր. 16ին, դրամատուները բաց էին, գլխաւոր հաստատութիւնք բաց էին, և մեծ վաճառականք ըստ առաջնոյն կ'շարունակէին իրենց գործերը։ Քաղաքը լաւ պարենաւորուած էր։

Հայ—Բողոքական Հասարակութիւն.— Ուր. գիշեր, ժամ 2ին (Ը. Թ.), Կէտիկ—Փաշայի Ամերիկեան երկսեռ վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ ժողով մը, որուն ներկայ էր երկսեռ յոգնախուռն բազմութիւն։ Հրաւիրուած էին Ֆիլատելֆիոյ եկեղեցիին հովիւ Տքդ. Հէնրի, Բրովիտէնսի եկեղեցիին հովիւ Տքդ. Հոմթինկ, Օպըրնի եկեղեցիին հովիւ Տքդ. Թէնի և Միաց. Նահանգաց Կիրակնօրեայ Դպրոցներու (Sunday School), —որք ունին 14,000,000 երկսեռ ուսանող—, ընդհ. քարտուղար Տքդ. Լօրէնս։ Սոյն ականաւոր անձեր, որք նաև անդամ են Ամերիկայի Պորտ Ընկերութեան Գործ. Ժողովոյ, յաջորդաբար անգլիերէն լեզուով ուղերձներ ըրին, զոր Թուրքերէնի և Հայերէնի թարգմանեցին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան և Վեր. Լ. Ս. Արփի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

(ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԷ)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Կանանց հիւանդութեանց, մանկաբարձ, վիրաբոյժ

Բերայի դարմանատունը փոխադրած է՝ կրկին Բերա Սագըզ Աղաճ, թիւ 26, ուր հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջ ժամը 1—4 (Ը. Ե.):

Ժամադրութեամբ՝ կէս օրէն առաջ։

Կարօտ հիւանդները կ' դարմանէ Բերայի (Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ) Աղքատախնամի դարմանատունը՝ ամէն հինգշաբթի՝ առաւօտէն մինչև կէս օր։

Ծանօթ.—Վիրաբուժական ուղղամարզական (orthopédique), ծննդաբերական և ամէն կերպ արգանդի հիւանդութեանց շատ կարևոր գործողութիւնները՝ ենթականներու տուներուն մէջ՝ կատարելով ապահովութեամբ և մեծ յաջողութեամբ կարենալ կատարելու համար՝ գիտական ամենավերջին մեթոտներու համապատասխանող կատարելագործեալ գործիքներու մանրամասն ամբողջութիւնն հոգացուած է։ 24—19

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՄԵԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՑ

ԼՈՆՏՈՆ, Ապրիլ 1.—Դուռնայէ Ռիւթերի հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ ծանր ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է անգլիական արշաւախումբին և Տիպէթցիներուն միջև։ Տիպէթցիք ետ մղուած են, և Կուրօնի մօտ իրենց բանակետղը գրաւուած է։ 400—500 սպանեալ և վիրաւոր ունեցած են։ Տիպէթցի զօրավար մ'ալ սպաննուած է։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 1.—Լիաօ Եանկէ Ռուս հեռագրական Գործակալութեան կը հեռագրուի թէ ի Քորէա առաջին ճակատամարտին մէջ ռուսական զէնքերն յաջողութեամբ պսակուած են։ Ճապոնցիներուն կորուստները տասնապատիկ աւելի մեծ եղած են քան Ռուսներունը։ Թշնամին 50 մարմին թաղած և 120 վիրաւոր իրեն հետ տարած է։ Լիաօ Եան համամախմբուած ռուս զօրքերը ռուսական այս փայլուն յաղթութեան վրայ խանդավառած են։

ՕՏԵՍԱ, 1. — Վարեակ յածանաւին գերեցողները բերող Մալայա շոգենաւն հասաւ, և թնդանօթի որոտումներով ողջունուեցաւ։ Մեծ բազմութիւն մը, շոգենաւերով ու նաւակներով, ընդ առաջ գնաց։ Նաւահանգստին հրամանատարը Ս. Գէորգայ Խաչը բաշխեց Վարեակի նաւազներուն, որք Օտեսայի փողոցներուն մէջ, զինուորներու և զանազան դպրոցներու ուսանողներուն կազմած շարքերուն մէջէն կ'անցնէին։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Պաշտօնաթերթը կ'ծանուցանէ թէ Գնդ. Տամեան Բօբովիչ և Թագաւորին միւս թիկնապահներն ու լրատար սպաները, արձակուեցան իրենց պաշտօններէն։ Պաշտօնաթերթը կ'յարէ թէ գեր—գնդապետ Միլօզէվիչ՝ առաջին թիկնապահ անուանուեցաւ Թագաւորին։ Պօյօվիչ, Քուրիչ և Ստեփանովիչ հազարապետները՝ թիկնապահ անուանուեցան, եւ Բուլովիչ, Տամեանովիչ և Սավադիչ հարիւրապետներն ալ՝ լրատար սպայ։ Գնդ. Մաշին Բանակին ընդհ. Սպայակոյտին պետ անուանուեցաւ, Գնդ. Տամեան Բօբովիչ՝ հրամատար Պէլկրատի Գ. զօրաբաժնին, և Գնդ. Սոլադէվիչ՝ հրամատար Զինուորական Ակադեմիային, զօրավար Լազարէվիչի տեղ, որ անպաշտօն վիճակի մէջ դրուեցաւ Գնդ. Նէսիչի հետ։

—Վատիկանի մօտ ռուս դեսպան Մ. Կուպասսով Պէլկրատի ռուս դեսպան անուանուեցաւ։

ՆԱՄԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷՐ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Ապրիլ 1.—Անկողմնակալ աղբիւրէ տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ Զօէնկ Զուի վերջին ճակատամարտը պէտք է նկատել ռուսական յաղթութիւն մը։ Ճապոնական կորուստները տասնապատիկ աւելի են Ռուսներուն կորուստներէն։

—Ռուսական զօրաց փոխադրութեան արդի ընթացքին նայելով, զօրավար Քուրօբադքին, մինչև Մայիսի վերջը, 500,000 զօրք պիտի ունենայ իր հրամանին տակ։

ԼՈՆՏՈՆ, 1.—Ուաշինկդընէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Նիուչուանկի մէջ զինուորական վարչութիւն հրատարակուելուն պատճառաւ, անգլիացի և ամերիկեան հիւպատոսներուն յարուցած միջադէպները կրնան հարթուած նկատուիլ։

—Ճապոնական դեսպանատունը կ'հերքէ այն զրոյցը թէ Ճապոն Նիւ Եորքի մէջ բանակցութիւններ կ'կատարէ ճապոնական նոր փոխառութեան մը համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ. ՄԱՐՏ 31.)

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳՍՏԻ ՄՈՒՏՔԸ ԽԱՓԱՆԵԼՈՒ ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՐՁԸ

ՏՈՎԱԿԱԼ ԹՕԿՈՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

ԹՕՔԻՕ, Մարտ 30.— Բորդ Արթուրի նաւահանգստին մուտքը նաւերու միջոցաւ խափանելու երկրորդ փորձին վրայ ծովակալ Թօկոյի պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ.—

«Մարտ 27, կիրակի առտու կանուխ, ժամը 4ին (կէս գիշերէն 4 ժամ ետքը) խափանիչ չորս շոգենաւերը, մեր թորփիլահալածներու տարմղին հետ Բորդ Արթուրի նաւահանգիստին հասան, և հակառակ թշնամւոյն լուսարձակ գործիքներուն յառաջ բերած լուսաւորութեան, ուղղակի ներքին նաւահանգստին մուտքին մօտեցան, բայց երկու մղոն հեռուէն թշնամին տեսնելով զանոնք, պահակ նաւերն ու ցամաքային հրետանիներն սկսան երկու կողմէն բուռն կրակ մ'ընել անոնց վրայ։ Այսու հանդերձ նաւերն յաջողեցան մինչև ներքին նաւահանգիստը մտնել։ Նախ Չիյօ—Մարու նաւը Ոսկեղէն Բլուրին արեւմտեան եզերքէն կէս պարսաչափ հեռի խարիսխ նետեց, և հոն պայթելով ընկղմեցաւ։ Իսկ Ֆուքուի—Մարու նաւն վերոյիշեալ նաւուն ձախ կողմէն, բայց աւելի դէպ յառաջ, խարիսխ նետած պահուն թշնամւոյն մէկ թորփիլանաւէն թորփիլահար ըլլալով ընկղմեցաւ։ Եօշինօ—Մարու նաւը թշնամւոյն մէկ թորփիլահալածէն փասուելէ ետքը Ֆուքուի—Մարուի և Եօշինօ—Մարուի միջնաղէն անցնելով, ներքին նաւահանգստին մէջ խարիսխ նետեց, եւ հոն թշնամիէն թորփիլահար ըլլալով մէկ կողմի վրայ հակեցաւ և ձախ կողմի եզերքին վրայ ընկղմեցաւ։ Մուտքը խափանելու գործողութիւնն այսպէս տեղի ունեցաւ։ Բայց Եօշինօ—Մարուի և Եոնէյամա—Մարուի միջև ազատ անցք մը մնաց, այնպէս որ նաւահանգստին մուտքը կատարելապէս խափանուած չեղաւ։ Նաւապետ Հիրօզա, ենթասպայի աշակերտ մը, երկու ենթասպայ և նաւազ մեռան։ Ծանրապէս վիրաւորուեցան տեղակալ մը, թեթեւապէս վիրաւորուեցան նաւապետ մը, նաւային ճարտարագէտ մը և վեց ենթասպայ ու նաւազներ։ Մեր թորփիլահալածներն ու թորփիլանաւերն ազատեցին արշաւանքին միւս մասնակցողները։ Խափանարար նաւերուն ընկերացող մեր թորփիլանաւերէն 2ը նաւահանգիստէն մէկ մղոն հեռու թշնամի թորփիլահալածներու հետ կռուի բռնուելով յաջողեցան ծանրապէս վնասել անոնցմէ մին։ Կ'երևայ թէ թորփիլահալածի մը կաթսան պայթեցաւ, զի անոր նահանջած առեն տեսնուեցաւ որ շոգիի մեծ ամպ մը ելաւ իրմէ։ Յարձակման գործողութեան և խափանարար նաւերուն մարդերն ազատելու գործին աւարտելէն ետքը, Ոսկեղէն Բլուրին ստորոտը թշնամի նաւ մը տեսանք որ հաւանաբար շարժելու անկարող վիճակի մէջ էր։ Թէպէտ մեր թորփիլահալածներն ու թորփիլանաւերը մինչև արշալոյս թշնամւոյն հրետանիներուն հասողութեան տակ, ենթակայ էին անոնց բուռն կրակին, բայց նուազագոյն վնաս մ'իսկ չկրեցին։

ՊԵՐԼԻՆ, Մարտ 30.—Լօքալ Անցայկէրի կ'հեռագրեն Եոքոհամայէ.—Ծովակալ Թօկոյի պաշտօնական տեղեկագիրը կ'հաստատէ թէ կիրակի առտու Ֆուքուի, Եօշինօ, Եոնէյամա և Չիյօ նաւերը թորփիլանաւերու հետ Բորդ Արթուրի նաւահանգիստը ղրկուած են մուտքը խափանելու համար. բայց մուտքին մէջ ռուսական թորփիլահալածներն ոչնչացուցած են զանոնք։ Մուտքը կատարելապէս խափանուած չէ. Եօշինօ և Եոնէյամա նաւերուն միջև պարապ տեղ մը մնացեր է։ Ճապոնցի երկու սպայ և երկու նաւազ մեռած և քանի նաւազ վիրաւորուած կան։ Միւսներն ազատուած են ճապոնական նաւերէն։ Սուզական նաւը պայթեցնելու առեն թշնամիէն թորփիլահար եղեր է եւ Հիրօզա նաւապետը, շոգենաւուն մարդիկն ազատելու պահուն զայն չգտնելով, փնտռելու համար երեք անգամ նաւուն մէջ խուզարկելէ ետքը, յոյսը կորելով, ստիպուեր է դուրս ելնել նաւէն զի նաւն իր ոտքին տակ կ'խորասուզուէր։ Բայց դուրս ելնելու պահուն թշնամւոյն մէկ ռումբը ջախջախեր է անոր գլուխը։

ՉԷՕՆԿ—ՋՈՒԻ ԿՌԻՒԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Մարտ 30.— (Պաշտօնական) Զօր. Քուրօբադքին հետևեալն հեռագրեց այսօր Զարին. «Զօր. Միշէնքօ Մարտ 29 թուով կ'ծանուցանէ թէ Չէօնկ—Ջուի բնակչաց պատմութեան նայելով, Ճապոնցիք Մարտ 28ին այդ քաղաքին մօտ տեղի ունեցած կռուին առեն 50է աւելի մեռեալ ունեցեր են։ Հարիւրի չափ ալ վիրաւորեալ Անճու փոխադրուած են 500 Քորէացիներու ձեռքով։ Ճապոնցիները շատ ձի կորսնցեր են։ Մարտ 29ի առաւօտուն մեռաւ հարիւրապետ Սդեփանով որ վիրաւորուած էր Չէօնկ—Ջուի մօտ։»

ԹՕՔԻՕ, Մարտ 30.— Պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ. « Մարտ 28 Բշ. օր կէս օրէ մէկ ժամ առաջ կայսերապահ հեծելազօրաց գունդ մը և հետեւակազօրաց գումարտակ մը թշնամւոյն հեծելազօրքին վրայ յարձակեցաւ որ 600 զօրքերով գրաւած էր Չէօնկ—Ջուն։ Վերջապէս յաջողեցանք վանել թշնամին իր դիրքէն և գրաւել զայն։ Մեր կորուստներն են 1 սպայ և 7 զինուոր մեռեալ, 2 սպայ 10 զինուոր վիրաւոր։ Կ'կարծուի թէ թշնամւոյն կորուստն ալ նոյնչափ մ'ըլլալու է.»

ԾՈՎԱԿԱԼ ՄԱՔԱՐՈՎԻ ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ

ՔԻՖՈՒ, Մարտ 30.— Բորդ Արթուրի նաւաբաժնին հրամատար ծովակալ Մաքարով ծանոյց թէ գործողութեանց շրջանակին մէջ գիշերն առանց լոյսի և ցերեկն առանց դրօշի նաւարկող պատերազմական թէ առեւտրական նաւերը թշնամի պիտի նկատուին՝ եթէ անուամբ թնդանօթի մը արձակման առջև կանգ չառնեն։

ՎԼԱՏԻՎՈՍՏՈՔ, Մարտ 30.—Բօսֆէդ ծոցին մէջ ծովուն բացերը բուռն պայթում մը տեղի ունեցաւ որուն պատճառն անծանօթ մնաց։ Երկու օր ետքը մակընթացութեան առեն ալիքներն շատ խոշոր կտոր մը ցամաք ձգեցին, որով յայտնուեցաւ թէ այդ ձուկը ականի մը բախելով պայթեցուցած էր զայն։

ԹՕՔԻՕ.—Կայսրը, իր ներկայութեան ընդունելով Մացուկադա և Ինուէէ կոմսերը, 100,000 եէնի (20,000 ոսկիի) շէք մը տուաւ անոնց, յօգուտ Զօրաց Սնտուկին։ (Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, Մարտ 31.)

Յառաջիկայ Բշ. օր Լատինաց Զատկի Տօնին առթիւ Ղալաթիոյ Սակարանը գոց կ'մնայ։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ
1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ
1828—1829

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչև 1902ի վերջը հատուցեալ վնասք	274	Միլիոն	Ֆրանք
1902ին գանձուած ապահովագին	24	»	»
Դրամագլուխ և պահեստ	119	»	»
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	21½ Միլիառ		»

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչև 1902ի վերջը հատուցեալ վնասք	129	Միլիոն	Ֆրանք
1902ին գանձուած ապահովագին	12	»	»
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	272	»	»
Դրամագլուխ և պահեստք	161	»	»

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կ'հասնի 60 % — ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովեալներուն կ'ընծայէ հաւաստի երաշխաւորութիւն մը ՅՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ Ո ԵՒ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։—Արեւելքի համար մասնաւոր վերջին ոճով սակագին։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի դիւրագոյն քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահարաժիններու տարուէ տարի անընդհատական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ՁԵՐԾ են այն յաւելեալ և յաւելուածական վճարներէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ նախապատուելներու կուտակում (accumulation des bénéfices) ՅՈՐԻ ՈՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԵՐԼԵԱՆ
Պետ կենաց ճիւղին ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սթամպուլ, Սուլթան—Համամ, Քաթըրճըօղլու խանը։
Մամուլ... Ղալաթիա, Խաչեթ խան. Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ռ.	87 28
Ամէնէն բարձր գին	»	88 13
Ամէնէն վար գին	»	87 17
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	116 75
Ամէնէն բարձր գին	»	118 —
Ամէնէն վար գին	»	116 50
Թրամվայ	»	92 —

ԲԱՑՈՒՄ, 20/2 Ապրիլ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ռ.	88 17
» »	ժամ 6ին	88 18
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	118 12½
» »	ժամ 6ին	118 —
Հեյտէնփաշարբէի ... թուղթ	Ֆր.	434 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Օ. Ռ.	15 75
Օգիւսդ. Քրէտի ... Ա.	Ֆր.	83 —
» » » Բ.	»	269 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	510 —
Անատօլուի Երկթ. ...	»	531 —
» » ...	Ա. Ռ.	11 60
Թրամուէյ բաժնեթ.	Ղր.	590 —
» ժուիսան.	»	165 —
» ...	Ֆր.	488 —
Տէրքօսի Ջուրի Ընկ.	»	253 —
Քարափ Իզմիրի	»	565 —
Շիրքէթի Խայրիէ	Օ. Ռ.	30 —
Հելլէնական 5 % 1881	Ֆր.	208 —
Թրամվայ	»	93 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	63 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4 65

ՎԻՃԱԿՆԵՐ

Քրէտի Ֆօնսիէի ... Օ. Ռ.	6 —	—
» ...	15 —	—
Ռումէլիի Երկթ. » Ֆր.	3 —	—

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	111 20	110 10
» չէք	110 30	110 10
Բարիզ 3 ամիս	22 62¾	22 80
» չէք	22 70	22 80
Պերլին մարք	18 46	18 56
Վիեննա քուրօն	21 67	21 77

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	Ղր.	110 01
20 ֆրանքնոց	»	87 17
20 մարքնոց	»	107 05
Բոլ Էմբերեալ	»	90 10
Քրիմբ	»	51 04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 06
Նոր Մէճիտիէ	»	104 20
Պէշլիք	»	103 20
Ռուսլ Թղթադրամ	»	8 60

Մուրէ Ա. Անդրէաս..., Ղալաթիա.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, Ապրիլ 1

Օսմանեան Միացեալ բաց.		81 50
» » գոց.		81 60
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	119 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	572 —
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	435 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	362 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	96 70
Քաչաբ Լիօնէ	»	1095 —
Սպանիական արտաքին	»	86 60
Իտալական Ռանթ	»	102 45
Թրամվայ	»	92 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 14
Գերմանական Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՀԱՄԻՏԻԵՑ ՀԻՃԱԶ ՏԵՄԻՐ ԵՕԼՈՒ
ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԼԻՅԷՍԻ ՆԷԶԱՐԷԹԻ
ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Թափու խանէսի իչին քեաղըտը Իտալէի Մալիյէսին վերիլմէքլ իւզրէ պիր միլիոն աուէթ պիլէթին Թապիյէսի մէվգիի միւնագասայա գօնուլարագ, չէհրի հալին 24ինճի չարշէնպէի կիւնիւ իհալէի էվվէլիյէսի և իրթէսի բէրշէնպէի կիւնիւ սաաթ օնտա իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն Թիճարէթ վէ Նաֆիա սայիրէսինտէ Համիտիյէ Հիճազ Տէմիրեօլու Իտարէի մալիյէսի մուհասէպէ սինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 1—4

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՆԿՐՈՒԱԶ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857 ԻՆ ՎԵՐՔԱՑԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. Ի ՊՈՒՏԱՓԵՍԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332,000,000 ՖՐԱՆՔ   ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 129,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու և կենաց՝ չահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորեալ տոկոսի ստեղծ ըստ նոր ձևի ոճերէն ... բոլոր պայմանները դիւրութեամբ ու ձրի շնորհելով ...

Բացարձակ կերպով կ'յայտարարենք որ Թուրքիոյ մէջ ներկայացուած ապահովագրական ընկերութիւններէն և ոչ մին է միակը որ երաշխաւորեալ ... Ընկերութեանս հետ սա արդար պատճառաւ որ Ընկերութեանս պայմաններն ամենէն աւելի նպաստաւոր ըլլալով հանդերձ, ... ալ ամենէն ...

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ, ԳԷԹ ԳԱՂԱՓԱՐ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՅՍ ՄԱՍԻՆ.

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան.

Դեր Գործակալութիւն՝ Գավաֆեան խան Թիւ 5.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Գաւառներու համար գոհացուցիչ պայմաններով Գործակալներ կ'փնտռուին.

Ընդհ. Գործակալը բովանդակ Թուրքիոյ

ՈՐԴԻՔ Ն ՊԱՌՆԱԴԱՆԻ

ՊԱՌՆԱԹԱՆ ԽԱՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանրային Պարտուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի դասընթացքներուն հետեւիլ փափաքողներուն թէ յիշեալ վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ 1904 (1320) Ապրիլ /316 Շբ. օր:

Բոլոր թեկնածուները կրնան ընդունուիլ վարժարան, հետեւեալ տրամադրութեանց համաձայն.— Թեկնածուները պարտին առնուազն տասնըութը տարեկան ըլլալ: Տարիքի մասին ո և է բացառութիւն պիտի չըլլայ: Թեկնածուները մասնաքննութեան պիտի ռան հետեւեալ նիւթերու վրայ. 1. Թուաբանութիւն, 2. Երկրին մէջ խօսուած լեզուի մը գրաւոր ծանօթութիւնը: Քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Թուրքերէն լեզուով: Հետեւաբար, թեկնածուները նշանակուած թուականէն առաջ, պարտին իրենց խնդրանքը ներկայացնել Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի Տնօրէնին, և բացման օրը ներկայանալ իրենց ծննդեան և բարի վարուց վկայականներով:

Բ. տարւոյ ուսանողներուն կ'ծանուցուի թէ պարտին ներկայ ըլլալ վարժարան 1904 (1320) Ապրիլ 3/16 Շբ. օրը, ուր իրենց դասերը պիտի սկսին ժամ 6ին (Ը. Թ.):

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

9/22 Յնվր. 1904 (1320)   20—18

ՄԱՄԱ ماما MAMA

Իր բնական վիճակին մէջ ամէնէն աւելի ֆօսֆոր պարունակող ուտեստ մ'է: Բժշկական ատոյժ կանոններու համաձայն պատրաստուած այս ուտեստը մինչեւ ցորենին աւելի սննդարար է, և երբ մարմինին մէջ մտնէ, իր քանակութեան չափ միս և արիւն յառաջ կ'բերէ: Հաւկիթի դեղնուցին չափ ֆօսֆոր և երկաթի տարրներ կը պարունակէ: Իր բաղադրութեան մէջ անբնական և վերջէն խառնուած քիմիական ո և է նիւթ չէ մտած. այս տեսակէտով, գործածուած բոլոր ալիւրներէն աւելի նախամեծար է: 72

ԽԱՉԻՆԵԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսաի չահանէճէ միւպայէա օլունաճագ Թէքֆուր տաղը վէ Գումպաղը սօղանընըն մահը հալ րումինին երկիրմինճի ձումա իրթէսի կինի ինալէի էվվէլէսի վէ երկիրմի իքինճի բազար իրթէսի կինի տէ 100 տէ 3 թենզիլի պիլ գապուլ ինալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան վէ էլյեւէլիք քեթէն պէդ իլէ սատըն, մատանըղ վէ սավաշպուր վէ իւքի նէվ քէօմիւր իլէ հօթապըն մինաշտապսընտա պազլանըլտըղընտան իթպա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ հա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւթաահրպէն ևէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ 10 ա գատար Խազինէյի ճէլիլէի միւշարիւլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր:

16 Մարթ 320   3—3

WESTERN ASSURANCE COMPANY

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԹՈՐՈՆԹՕ ԵՒ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851 ԻՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՑԱՏՈՒԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎԸ

Պատրաստ գրամ ու տարեկան հասոյթ Անգլ. Ոսկի	1,250,000
Հիմնուելէն ի վեր հատուցած ֆնասները Անգլ. Ոսկի	6,000,000

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ԱՊԼԸՐՏԻՆԻ ԿՈՄՍ G. C. M. G. (Նախագահ)

ՍԸՐ ՃՕՆ ՔԷՆՆԱՐԻԷՑ Bart. M. P.

ՄՐ. ՃԷՅՄՍ ՍԻՒՎԷՆՍԸՆ. (Երեսփոխ և Ընկ. Լոնտոն)

Ուէսդըրն Ընկերութիւնը՝

1° Հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ տաանց բացառութեան և էն նպաստաւոր պայմաններով.

2° Վնասները տեղւոյն վրայ կ'հատուցանէ անմիջապէս և առատաձեռնութեամբ.

3° Իր վճարեալ դրամագլխին ժեծութեամբ ի վիճակի է անգլ. ... ընկերութեանց համահաւասար հանդ. ... տարահայացքներ:

Ընկերութեան դրամատունն է Պանք օֆ Մօնթրիալ Լոնտոն

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Բասսա Քաթըրճը օղլու

Ձ. Գ. Գաւառներու մէջ գործակալ և ... կ'փնտռուին,

ԺՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորապէս մարմինի ու մտքի չարաչար աշխատութենէ, յոգնութենէ, հիւծումէ և ամէն կարգի զեղծումներէ: Ջղային հիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անբաւական եղած են իրենցմէ սպասուած արդիւնքն արտայայտելու, անոր համար որ վերոյիշեալ դեղերը ջիղերուն բնական ոյժը չեն կորսնցնելու նպատակով միայն պատրաստուած են: Փարիզի առաջնակարգ բրոֆէսէօռներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻԷ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕԷԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷ անուամբ, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ոյժէն զատ նոր ոյժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշդ մի և նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷն: Երիտասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ի՞նչ աստիճան զօրացած ըլլալը հասկնալու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն:

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւերը, անքունութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախումը, ոյժաթափութիւնն եւ ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժշկուին ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ: 52—18

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏ. 2/14 ԵՒ 1310 ՄԷՖԷՐ 20 ԹՈՒԱԿԻՐ ՖԷՐՄԱՆՈՎ

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Ենի խան և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Ենի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս ՄՄ. Ի. Սասօ և Ռոսթիդի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու Թիւ 10
Մագրգիւղ, Մ. Ա. Անժէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Գատը գիւղ, Բեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ.
Գատը գիւղ, Մ. Ա. Անդիբա, Մոտա ճամբէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բերժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Եդիէն Բրէժէլի, Քարաքէօյ, Սարը օղլու խան. Թիւ 4.
Բերա, Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսէ, Պէօյիւքտէրէ ճամբէսի. Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Բէսուլ էֆ.

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

Բծյալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.

Դրամագլուխ և պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝

Լիվրբուլ.
1 North John St.
Լոնտոն,
28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեանս ակզբունքն է վճարուած փնասներն միջոց ... ամբողջ վճարման վրայ ... տեսութիւնը գրուած է:

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ

ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Քինչինց Թիւնէլ Խան, Ղալաթիա.

ԱՐԱՄ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Փոխ—Գործակալ ի Պոլիս Եմին պէյ Խան, Թիւ 17.

Փոխ—Գործակալ յԱդրիանուպոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Ի քիթարուլեան.

Ոսկէ Փոխ—Գործակալութիւն Թուրքիոյ ընդհանուր ... Ժէ.

ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԷՐՋԻ

Աշխարհի հզօրագոյն ծովային ապահովագրական ընկերութիւն

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք և դրամներ ծովային արկածոց դէմ. —Տոմսերն խիստ չափաւոր:

AGENTS:—Bond Sellar & Co

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՕՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր. Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, երկին դրամագլխով, տարեկան օժտի գրամագլուխ ոյլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր տոկերով ու նպաստաւոր պայմաններով. Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագրին անվիճելի կ'դառնայ: Ընկերութեան ո և է տարակուսութիւն չըներ ապահովագրելոյն անձնապահուութեան, ժամանակի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ տաանց իմաց տըրուելու ալ կ'ապրի: Նամակն ալ և է ասկի յաւելուած չի պահանջեր:

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.

Դանձուած ապահովագին 1,433,965 ֆրանք:

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն փոխադրութեանց ցամաքէն, ծովէն, աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին:

1896ի շահաբաժինն է $18^1/_2$ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16 %.

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սօֆիա:

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ.

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Պանքայի դէմ, Թահիրպէյ խանը առաջին յարկը:

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին:

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԿԻՆԵՐ ՈՒ ԷՐԻԿ ՄԱՐԴԻԿ

ՄԵԾ ՕԳՈՒՏ ՊԻՏԻ ՔԱՂԵՆ

Հետեւեալ տողերը կարդալով

Բըկէրմօն, 15 Փետր. 1897

«Երկար ամիսներէ ի վեր գլխու ցաւէ կը տառապէի, սիրտս կը բաբախէր, բերնիս մէջ դէշ համ մը կար. տաքութիւնները մէջքիս կը ցաւէր. Բիչ մը վերջ ախորժակս բոլորովին կտրեցաւ եւ չնչառութիւնս դժուարացաւ. կերածս կը ծանրանար ստամոքսիս վրայ. Ջիղերս գրգռուած էին ու մինչեւ լոյս չէի կրնար քնանալ.

Մ. Ցառդեն

Ամէն կարգի դեղ փորձեցի եւ ոչ մէկէն օգտուեցայ, երբ բոլորովին յուսահատ՝ մահուան կըսպասէի, բժիշկ մ'ինձ ըսաւ որ, ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔԸ այժմ թարւող դեղերուն առաջինն է եւ թէ քիչ ատենէն առողջութիւնս ու կորովս պիտի վերըստանամ անոր շնորհիւ. ուստի սկսայ առտու իրիկուն մէյմէկ փոքր գաւաթ առնել այս դեղէն. սակայն ոչ մեծ հաւատքով: Զարմացայ օրուընէ սկսեալ այս դեղ իր հիանալի ազդեցութիւնը ցոյց տուաւ. ստամոքսիս սկսաւ հանգստանալ ու բերնիս համը տեղն եկաւ. քիչ ատենէն քունս կանոնաւորուեցաւ եւ ոյժս վերստացայ. Մէջքիս եւ գլխուս ցաւերն անհետացան: Քանի օրուան մէջ կատարելապէս առողջացած էի: Հիմայ երկու տարի անցած է եւ այն մահացու փիւանդութիւնը անգամ մ'ալ չեկաւ վրաս. կատարելապէս առողջ եմ:

ՏԻԿԻՆ ՑԱՌԴԵՆ

Դաշնակի ուսուցչուհի ի Բըկէրմօն

Ամէն ճաշէ վերջ փոքրիկ գաւաթ մը ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔ Quinium Labarraque առնուլ դեղէն գործածելով՝ հիւանդութենէ տկարացած անձինք քիչ ատենէն կը վերստանան իրենց ոյժն ու կորովը. Այս դեղ հնգած եւ խառն հիւանդութիւնները, անարիւնութիւնը ու տենդը (սըթմա) ապահովապէս կը բուժէ եւ անոնց վերադարձը կ'արգիլէ. Գաղղիոյ բժշկական ակադեմին տեսնելով որ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔԻ շնորհիւ բազմաթիւ դժնդակ հիւանդութիւններ կը բժշկուին, առանց վարանելու գնահատեց զայն ինչ որ հազուադէպ պատիւ մ'է. եւ յանձնարարեց ամեն երկրի հիւանդներուն վստահաբար գործածել զայն. ուրիշ կազդուրիչ դեղերէն ոչ մէկն արժանացած է այս պատւոյն. Տկարակազմներ, եւ հիւանդութեան, չարաչար աշխատութեան ու զեղծմանց հետեւանքով տկարացած անձինք, արագ մեծցող պատանիներ ու օրիորդներ, տղաբերքէ ելած կիներ, ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ եւ տենդի (սըթմա) ենթարկուողներ, անհրաժեշտ է որ գործածեն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔԸ Quinium Labarraque.

ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔԸ խիստ լեղի է. ինչ որ կապացուցանէ թէ անոր բաղադրութեան մէջ անխարդախ Քինքինայի առատ հիւթ կայ. ասոր համար խիստ ազդեցիկ է. Կը ծախուի կէս շիշը 3 եւ մէկ շիշը 6 Ֆրանքի, մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ. Կեդրոնատեղի,

Maisou Frere, 19, Rue Jacob, Paris.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՉԱՐԼԶ ՏԻՔԸՆՍ   (77)

ՕԼԻՎԸՐ ԹՈՒԻՍԹ

ԼԹ.

Օլիվէր զարմացաւ տեսնելով որ Տիկին Մէյլի իր հանգարտութիւնը չարունակեց և խնամքներու և հոգերու մէջ մինչդեռ ինք եղաւ իր անձին փութկոտութեամբ և նոյն իսկ, իր արտաքինէն դատելով, տեսակ մը զուարթութեամբ կատարելով իր դերքին բոլոր պարտականութիւնները: Բայց Օլիվէր պզտիկ էր, և չէր գիտեր թէ հզօր հոգիներն ի՛նչ բանի կարող են այսպիսի պարագաներու մէջ: Եւ յետոյ ի՞նչպէս պիտի գիտնար երբ անոնք իսկ, որ այս հոգեկան զօրութիւնն ունին, չեն գիտեր: Դիւէրն աւելի չատցուց մտատանջութիւններն և յաջորդ առտու, Տիկին Մէյլի նախզգացումներն արդարացան: Ռօզ յամր և վտանգաւոր տենդի մը առաջին շըրջանին մէջ էր:— Գործունէութիւն պէտք է, Օլիվէր: Ամուլ վշտի մը անձնատուր ըլլալու չենք, ըսաւ Տիկին Մէյլի մէկ մատը դնելով շրթներուն վրայ և տղուն երեսը նայելով ուշադրութեամբ: Պէտք ունիմ փութով այս նամակն հասցնել Մր. Լօսըրնի: Նամակը գիւղ տանելու է, որ առնէ 4 մղոն հեռի է, և անկէ ձիաւորի մը միջոցաւ ուղղակի Չէրդսի: Պանդոկին մէջ պիտի գտնէք անձեր որք պիտի ստանձնեն ձիաւոր մը գտնել և գիտեմ թէ կրնամ վստահիլ ձեր վրայ թղթատարին ժկնումին ապահովելու համար:

Օլիվէր բան մը չպատասխանեց, բայց իր փութկոտութեամբ ցոյց տուաւ որ արդէն կ'ուզէր մեկնած ըլլալ:—Ահասիկ ուրիչ նամակ մը, ըսաւ Տիկին Մէյլի պահ մը խորհրդածելով, բայց որոշած չեմ թէ հիմա գրելու եմ թէ սպասելու եմ որ Ռօզի վիճակը ճչտուի: Եթէ աղէտք մը վախնայի, չէի գրեր:

=Այդ նամա՞կն ալ Չերդսի պիտի երթայ, Տիկին, հարցուց Օլիվէր յանձնարարութիւնը կատարելու անհամբեր, և նամակն առնելու համար դողդոջուն ձեռքն երկնցնելով:

—Ո՛չ, պատասխանեց ծերունի կինը, նամակն անոր տալով մեքենաբար:

Օլիվէր կարդաց հասցէն և տեսաւ որ ուղղուած էր Հանրի Մէյլիի, Լորտի մը դղեակը:—Տանի՞մ, Տիկին, հարցուց Օլիվէր, անհամբեր երեւոյթով մը նայելով Տիկին Մէյլիի երեսը:

=Ո՛չ, ըսաւ նամակը ձեռքէն առնելով, նախապատիւ կ'սեպեմ վաղ առտուան սպասել:

Քսակը տուաւ Օլիվէրի որ մեկնեցաւ սրարշաւ: Վազեց դաչտերէն, կամ փոքրիկ արահետներու մէջէն, մերթ ծածկուելով հասուն ցորեններէն և մերթ երեւելով մարգագետնին վրայ, ուր հնձողներ գործի վրայ էին: Կանգ չառաւ, բայց եթէ երբեմն քանի մը վայրկեան միայն, շունչ առնելու համար, մինչեւ որ, փոշիով և քրտինքով թաթխուած, հասաւ գիւղին հրապարակը: Հոն կեցաւ և պանդոկը փնտռեց նայուածքով: Տեսաւ դրամատուն մը որ ճերմակ ներկուած էր, գարեջրատուն մը չիկագոյն ներկով, քաղաքապետարանը, դեղնագոյն, և հրապարակին մէկ անկիւնը, խոշոր տուն մը կանաչ փեղկերով: Վրան գրուած էր «Մեծն Սէնդ Ճորճ»: Օլիվէր դէպ այդ տունը գնաց արագ արագ և դրան առջեւ պատող թղթատարի մը դիմեց: Այս մարդը, խնդիրն հասկնալով, տղեկը ղրկեց ձիապանին որ միեւնոյն պատմութիւնը լսելէ ետքը, ղրկեց պանդոկապետին: Այս մարդը կապոյտ փողկապ, ճերմակ գլխարկ, վարնոց կերպասէ տաբատ ունեցող յաղթանդամ մէկն էր որ ախոռին դրան առջեւ կեցած էր, արծաթեայ ատամնաբարձիկ մը ակռաներուն մէջ: Սա, առանց աճապարելու, իր գրասեղանին առջեւ գնաց ստացագիր մը գրելու, որ բաւական ժամանակ քչեց: Եւ երբ ըստացագիրը պատրաստուեցաւ, հարկ եղաւ ձին թամբել, որ տասն վայրկեան քչեց: Այս միջոցին, Օլիվէր այնքան անհամբերութիւն և մտահոգութիւն ցոյց կուտար որ կ'ուզէր ձիուն վրայ ցատկել և մեկնիլ սանձարձակ մինչեւ յաջորդ կայանը: Վերջապէս ամէն բան պատրաստ եղաւ և փոքրիկ տոմսը թղթատարին յանձնուած ըլլալով, աճապարանօք տանելու զօրաւոր յանձնարարութիւններով, թղթատարը խթանի հարուած մը տուաւ ձիուն, որ բարշաւ մեկնեցաւ և քանի մը վայրկեանէն հեռացաւ գիւղէն: Բան մ'է ապահով ըլլալը թէ օգնութիւն կանչելու համար մարդ ղրկուած է և թէ ժամանակ կորսուած չէ: Օլիվէր, սիրտն աւելի թեթեւ, դուրս կ'ելնէր պանդոկին բակէն և սենէն պիտի անցնէր երբ գլխպուածով զարնուեցաւ բարձրահասակ մարդու մը, որ վերարկու մը մէջ պլլուած էր և ճիշդ նոյն վայրկենին ներս կ'մտնէր պանդոկէն:—Ա՛հ, ըսաւ մարդը, ակնարկը սեւեռելով Օլիվէրի վրայ և յանկարծ նահանջելով, ո՞ր սատանան է սա:

=Ներեցէք կ'խնդրեմ, Տէր իմ, ըսաւ Օլիվէր: Աճապարուած էի չուտով տուն դառնալ և ձեր գալը չտեսայ:

—Անէ՛ծք, ըսաւ մարդը մեղմաձայն, չարաչուք խոշոր աչքերովը դիտելով տղան: Որո՞ւն մտքէն կ'անցնէր: Եթէ փոշիի ալ վերածէին, դարձեալ գերեզմանէն դուրս պիտի ելնէր իմ ճամբուս վրայ գտնուելու համար:

=Շատ կ'ցաւիմ, Տէր իմ, թոթովեց Օլիվէր օտարականին կատաղի նայուածքէն վախնալով: Յուսամ թէ մէկ տեղերնիդ չցաւեցաւ:

--Անէ՛ծք, մռմռաց մարդը, սոսկալի վայրոյթի մը ենթակայ ըլլալով և ակռաները կ'ճռտելով: Եթէ միայն քաջութիւն ունենայի բառ մ'ըսելու, մէկ գիշերուան մէջ պիտի ազատէի անոր ձեռքէն: Մահ և անէծք վրադ, փոքրիկ ժանտաժան: Ի՞նչ կ'ընես հոս:

Այս անկապակից խօսքերն արտասանելով, մարդը կռուփները կ'զալարէր և ակռաները կ'կճռտէր: Ցառաջացաւ դէպ Օլիվէր, իբր թէ բուռն հարուած մը տալու համար, բայց գետին ինկաւ ջղաձգումներու ենթակայ ըլլալով և կատաղութենէն փրփրալով: Օլիվէր պահ մը դիտեց այս անհասարին անձին գալարումներն և պանդոկէն ներս փախաւ օգնութիւն խնդրելու համար: Երբ տեսաւ անոր պանդոկէն ներս փոխադրուիլը, Օլիվէր տունին ճամբան բռնեց ամենայն արագութեամբ վազելով, կորսուած ժամանակը չահելու համար, և զարմանքի ու երկիւղի խառնուրդով մը մտածելով այն անձին տարօրինակ դիմագծութեան վրայ: Այս դէպքը սակայն երկար ատեն չգրաւեց իր միտքը: Երբ ամարանոց հասաւ, հոն չատ բան գտաւ որք ամբողջովին գրաւեցին իր մտածումներն և հեռացուցին ամէն անձնական մտահոգութիւն: Ռօզ Մէյլիի վիճակն յանկարծ ծանրացած էր և կէս գիշերէն առաջ աղջիկն սկսաւ զառանցել: Տեղացի բժիշկ մը քովէն չէր հեռանար: Հիւանդն առաջին անգամ քննելուն, Տիկին Մէյլին մէկդի առաւ և յայտարարեց թէ հիւանդութիւնը չատ ծանր բնութիւն մ'ունէր: Դրեթէ հրաչքի մը պէտք կար, աւելցուցած էր, որպէսզի բժշկուէր: Այն գիշերը, քանի անգամներ Օլիվէր անկողնէն ելաւ ոտքին մատնեւրուն վրայ կոխելով մինչեւ սանդուղին գլուխը, և ականջ կուտար ամենափոքր աղմուկի որ հիւանդին սենեակէն կուգար: Քանի՛ անգամներ դողաց իր բոլոր մարմնով և պաղ քրտինք մը զգաց ճակտին վրայ, երբ յանկարծ քայլերու աղմուկ մը երկիւղ պատճառեց իրեն որ անհելի դժբախտութիւն մը չպատահէր: Բոլոր աղօթքներուն ջերմեռանդութիւնն երբեք չէր բաղդատուեր այն աղօթքներուն զոր տղան առ Աստուած կ'ուղղէր սիրուն աղջկան կեանքն ու առողջութիւնն ստանալու համար: Սպասումը, անողորմ ու սոսկալի սպասումն ուր կ'գտնուինք երբ անկողնի մը քով անշարժ, կ'տեսնենք սիրուած էակի մը կեանքին մարիլը, յուսահատ մտածումներն որք այն ատեն կ'պաշարեն մեր միտքը, որ մեր սիրտը բաբախել կուտան և մեր շնչառութիւնը կ'դադրեցնեն,— ա՛նքան սոսկալի պատկերներ կ'ներկայացնեն մեր աչքին առջեւ, — «բան մ'ընելու» տենդագին ըղձանքը, ցաւերն սփոփելու և հեռացնելու համար վտանգ մը որու դէմ մեր բոլոր ջանքերն անզօր են, ընկճումը, տրտմաբեկութիւնը զոր մեր մէջ առաջ կ'բերէ այս անկարողութեան տխուր զգացումը, — աստնցմէ աւելի սոսկալի տանջանք չըլլար:

CHARLES DICKENS—(Oliver Twist.)

(Շար.)   Թարգմ. ՓԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6 Մեճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ	$1^1/_2$ »
ՋԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	90 Ղր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ՔԱԺ." Բօսդ յօֆայով	12 Ղր.
ՏԱՐԵԿԱՆ Բօսդ-յօֆայով	7 Մեճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԵՌԱՄ.	9 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀ."ՏԱՐԵ." համար Բօսդ-յօֆայով 40 Ֆր.

ԱՆԳԼ ԼԻՐԱ 119 դրշ. — 20 ՖՐ. ՆՈՑ 94½ դրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 դրշ.

Նորին պայմանքը՝ Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառաց համար ԱՆՓՈՓՈԽ: ՄՈՒՏՔ ՆԵՐՍԻՒՆ

Նամակի փոխ կ'ընդունին՝ 20 հատ 1 դրշ. Բօսդայի փոխը 20 դրշ է հօդիրով, և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ:

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու դրշ., նամակի փոխով:

Բօսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բօսթ—Վտա—յին սար: Իսկ դրամին առաքման ծախքն և անկայն փոխերուն կանխիկ վճարել պէտք է:

Զեղչերուն և փոխ" երեքին վրայ, պէտք է որ ստացողին ինք փոխացուցած ըլլայ 20 փոխայի օրինակին վճարը:

Պոլսոյ և գաւառաց միջ. ... բաժանորդներն են որ կ'ըլլան ի փոխերին Տարեկանին պարտականութիւնն ... օրինակին ... ներքին:

Փոխոս Բերէն կ'ըլլան անոնց որ կ'ուղղուին վերջին տարին կանխիկ դրամը:

Բաժանորդներ փոխելու և դրամը դրկելու համար ... պէտք է ... 20 փոխ ... 100 դրշ.: Նամակ ընդունելու պէտք չէ: Բան մը ... կանխիկ ... Դրամը ... և ... ընդունելի չէ:

Առաքման յանձնարարութիւններ ՁԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ... ՕՐՆ, ՕՐՈՒՆ ...:

Հին թիւերը ... ընդունելի չեն ... Չբաշխուած ... ...